

Agnieszka Tamboer

(nie)codzienny

polski

Tekst
i kontekst

UNIWERSYTET
ŚLĄSKI

WYDAWNICTWO
GNOME

(nie)codzienny

polski

Agnieszka Tamboer

(nie)codzienny

polski

Teksty

i konteksty

WYDAWNICTWO
GNOME

Uniwersytet Śląski
Katowice 2018

Redaktor serii: Kultura i Język Polski dla Cudzoziemców
ROMUALD CUDAK

Recenzenci:
ANNA SERETNY
ANNA DUNIN-DUDKOWSKA

Projekt okładki i szaty graficznej:
MAREK FRANCIK

Podręcznik powstał podczas pracy ze studentami kursu przygotowującego do podjęcia studiów w języku polskim prowadzonego przez Szkołę Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego

Klucz do ćwiczeń dostępny na stronie: sjkp.us.edu.pl

Konsultacje merytoryczne:
dr TOMASZ SŁUPIK (stosunki międzynarodowe)
mgr ANETA KOZUB-PAJĄK (prawo)
mgr MARCIN SERWECIŃSKI (informatyka)
mgr WOJCIECH KINASZ (medycyna)

Publikacja sfinansowana przez
UNIwersytet Śląski w KATOWICACH

Wydanie II

Katowice, 2018
Uniwersytet Śląski i Wydawnictwo Gnome
ISBN 978-83-63268-60-2

Spis treści

I NAUKA I EDUKACJA	7
II MEDYCINA	16
III STOSUNKI MIĘDZYKRAJOWE	23
IV SZTUKA – FILM	37
V INFORMATYKA	46
VI HISTORIA	54
VII RELIGIOZNAWSTWO	59
VIII PRAWO	63
IX GEOGRAFIA I PRZYRODA POLSKI	68

I NAUKA I EDUKACJA

PRZYGOTOWANIE DO LEKTURY

LEKSYKA

1. Proszę powiedzieć, kto pracuje na uniwersytecie. Proszę wskazać, które nazwy oznaczają tytuł lub stopień naukowy, a które funkcję/stanowisko. Kim są wymienione osoby i jak się do nich zwracamy? Proszę pamiętać o uwzględnieniu form męskich i żeńskich.

prodziekan, magister, wicedyrektor, doktor, doktor habilitowany, prorektor, rektor, profesor, dziekan, kierownik, dyrektor

Tytuły i stopnie naukowe	Zwroty adresatywne	Funkcje i stanowiska	Zwroty adresatywne
magister	Pani Magister! Panie Magistrze!	dyrektor	Pani Dyrektor! Panie Dyrektorze!

2. Jakimi jednostkami w uniwersytecie kierują wskazane osoby? Czy wie Pan/Pani, jakie są ich obowiązki?

rektor	wydział
dziekan	katedra
kierownik	uniwersytet
dyrektor	instytut
	zakład

UWAGA!

Nowy słownik poprawnej polszczyzny, red. A. Markowski,
Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.

- Profesor, rektor uniwersytetu.
- Zdawać, wstąpić, iść, dostać się na uniwersytet.
- Studiować polonistykę na uniwersytecie (nie: w uniwersytecie). Wykładać na uniwersytecie (nie: w uniwersytecie). Pracować na uniwersytecie, oficj. w uniwersytecie. Skończyć, ukończyć uniwersytet.
- Instytut, katedra itd. uniwersytetu (nie: przy uniwersytecie).
- Asystent, adiunkt uniwersytetu a. na uniwersytecie.
- Biblioteka, chór uniwersytetu (nie: przy uniwersytecie).

3. Proszę przeczytać list Marii do przyjaciółki. Proszę zastanowić się, co oznaczają podkreślone w tekście wyrazy i podać ustnie ich definicje.

Katowice, 3.10.2016 r.

Droga Krystyno,

jestem już w Polsce i zaczęłam studia. Jestem studentką pierwszego roku, wszystko jest dla mnie jeszcze nowe. Przedwczoraj odbyła się inauguracja roku akademickiego. Wzięłam udział w tej uroczystości. Podczas inauguracji przemawiał Jego Magnificencja Rektor, który przywitał wszystkich, a potem nowi studenci złożyli ślubowanie i otrzymali indeksy. Ja też już mam swój indeks i legitymację, odebrałam je wczoraj w dziekanacie – jestem studentką pełną gębą. Z powodu przedwczorajszej uroczystości ogłoszono na uczelni godziny rektorskie, więc nikt nie miał zajęć. Te zaczęły się dopiero wczoraj.

Gdy przyszłam rano na wydział, znałam już swój harmonogram. Są w nim najprzeróżniejsze rodzaje zajęć: wykłady, na które, jak rozumiem, cały nasz rok będzie uczęszczał razem, ale są także wykłady monograficzne i wykłady do wyboru – ja wybrałam taki na temat pedagogiki specjalnej młodzieży. Wykłady to zajęcia teoretyczne, podczas których notujemy to, co mówi prowadzący. Poza wykładami mam też ćwiczenia i konwersatoria – na tych zajęciach będziemy dyskutować na tematy naukowe i omawiać zadane przez prowadzących teksty, odpowiednio w większych i mniejszych grupach. Lubię ćwiczenia, bo omawianie tekstów wydaje mi się bardziej praktyczne. Ponieważ studiuję pedagogikę specjalną na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, mam też zajęcia z anatomii, które odbywają się w formie laboratorium. W drugim semestrze czekają mnie jeszcze zajęcia terenowe z zakresu resocjalizacji, które odbywać się będą w specjalnym ośrodku opieki poza uczelnią. Oczywiście, dodatkowo uczę się jeszcze języka polskiego na lektoracie dla studentów. W tym roku nie mam jeszcze na szczęście seminarium dyplomowego, ale kiedy pomyślę o pisaniu pracy po polsku, już wiem, że to będzie twardy orzech do zgryzienia. Mam nadzieję, że promotor mojej pracy będzie łagodnym i miłym człowiekiem.

No, ale najpierw muszę przetrwać i zaliczyć pierwszą sesję, a to też nie będzie łatwe. Kiedy pomyślę o tych wszystkich testach, kolokwiach, zaliczeniach i egzaminach, od razu włos mi się jeży na głowie. Wczoraj miałam już takie zajęcia, po których wiem, że te studia to nie będzie bułka z masłem. Muszę chodzić na konsultacje z tego przedmiotu, bo inaczej narobię sobie zaległości i mogę go oblać. Dlatego koniecznie muszę sprawdzić w sekretariacie katedry, kiedy Profesor ma dyżur i umówić się z nim na spotkanie.

Ściskam Cię,
Irena

PO LEKTURZE

LEKSYKA

4. Na podstawie przeczytanego tekstu proszę powiedzieć, jakie rodzaje zajęć odbywają się na uniwersytecie? Czym one się od siebie różnią?

Wzór: Lektorat – to zajęcia, na których student uczy się języka obcego (innego niż ojczysty).

- ❖ wykład
- ❖ wykład monograficzny
- ❖ ćwiczenia
- ❖ laboratorium
- ❖ konwersatorium
- ❖ zajęcia terenowe
- ❖ seminarium dyplomowe (licencjackie)/magisterskie

5. *Podane kierunki studiów i specjalności kształcenia proszę przyporządkować do odpowiednich obszarów nauki.*

- ❖ administracja, antropologia, architektura krajobrazu, astrofizyka i kosmologia, automatyka, bibliotekoznawstwo, biotechnologia, bohemistyka, chemia, dietetyka, dziennikarstwo, ekonofizyka, ekonometria, e-społeczeństwo, etnologia, etyka, europeistyka, farmacja, filologia angielska, filologia polska,
- ❖ fizjoterapia, fizyka, fotografia, geografia, historia, informatyka stosowana, inżynieria biomedyczna, inżynieria chemiczna, inżynieria ochrony środowiska, komunikacja promocyjna i kryzysowa, kulturoznawstwo, kultury mediów, logistka, matematyka, muzykologia, pedagogika specjalna, pedagogika, politologia, prawo, projektowanie gier i przestrzeni wirtualnej, realizacja obrazu filmowo-telewizyjnego, reżyseria, robotyka, sinologia, socjologia, statystyka, stosunki międzynarodowe, śpiew jazzowy, technologia żywienia, turystyka historyczna

nauki humanistyczne	
nauki społeczne	
nauki ścisłe	
nauki medyczne, nauki o zdrowiu, nauki o kulturze fizycznej	
nauki przyrodnicze	
nauki techniczne	
nauki rolnicze, leśne i weterynaryjne	
sztuka	

6. *Proszę porównać swoje odpowiedzi z tabelą pochodzącą z rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z dnia 8 sierpnia 2011).*

Obszary wiedzy	Dziedziny nauki/sztuki	Dyscypliny naukowe/dyscypliny artystyczne
Obszar nauk humanistycznych	dziedzina nauk humanistycznych	archeologia, bibliologia i informatologia, etnologia, filozofia, historia, historia sztuki, językoznawstwo, literaturoznawstwo, kulturoznawstwo, nauki o rodzinie, nauki o sztuce, nauki o zarządzaniu, religioznawstwo
	dziedzina nauk teologicznych	brak dalszego podziału
Obszar nauk społecznych	dziedzina nauk społecznych	nauki o bezpieczeństwie, nauki o obronności, nauki o mediach, nauki o polityce, nauki o polityce publicznej, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, pedagogika, psychologia, socjologia
	dziedzina nauk ekonomicznych	ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu, towaroznawstwo
	dziedzina nauk prawnych	nauki o administracji, prawo, prawo kanoniczne

Obszar nauk ścisłych	dziedzina nauk matematycznych	matematyka, informatyka
	dziedzina nauk fizycznych	astronomia, biofizyka, fizyka, geofizyka
	dziedzina nauk chemicznych	biochemia, biotechnologia, chemia, ochrona środowiska, technologia chemiczna
Obszar nauk przyrodniczych	dziedzina nauk biologicznych	biochemia, biofizyka, biologia, biotechnologia, ekologia, mikrobiologia, ochrona środowiska
	dziedzina nauk o Ziemi	geofizyka, geografia, geologia, oceanologia
Obszar nauk technicznych	dziedzina nauk technicznych	architektura i urbanistyka, automatyka i robotyka, biocybernetyka i inżynieria biomedyczna, biotechnologia, budowa i eksploatacja maszyn, budownictwo, elektronika, elektrotechnika, energetyka, geodezja i kartografia, górnictwo i geologia inżynierska, informatyka, inżynieria chemiczna, inżynieria materiałowa, inżynieria produkcji, inżynieria środowiska, mechanika, metalurgia, technologia chemiczna, telekomunikacja, transport, włókiennictwo
Obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych	dziedzina nauk rolniczych	agronomia, biotechnologia, inżynieria rolnicza, ochrona i kształtowanie środowiska, ogrodnictwo, rybactwo, technologia żywności i żywienia, zootechnika
	dziedzina nauk leśnych	drzewnictwo, leśnictwo
	dziedzina nauk weterynaryjnych	brak dalszego podziału
Obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej	dziedzina nauk medycznych	biologia medyczna, medycyna, stomatologia
	dziedzina nauk farmaceutycznych	brak dalszego podziału
	dziedzina nauk o zdrowiu	brak dalszego podziału
	dziedzina nauk o kulturze fizycznej	brak dalszego podziału
Obszar sztuki	dziedzina sztuk filmowych	brak dalszego podziału
	dziedzina sztuk muzycznych	dyrygentura, instrumentalistyka, kompozycja i teoria muzyki, reżyseria dźwięku, rytmika i taniec, wokalistyka
	dziedzina sztuk plastycznych	sztuki piękne, sztuki projektowe, konserwacja i restauracja dzieł sztuki
	dziedzina sztuk teatralnych	brak dalszego podziału

źródło: http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/748f846e0255320d2846109ed372a25d.pdf

Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych kierunków studiów można znaleźć także w systemie POL-on:

<https://polon.nauka.gov.pl/opi/aa/kierunki/studia;jsessionid=27FA0A1D7D8C6D392EDE6FD3BDF1209F.NwsProd?execution=e1s1>

7. Z listy podanej w ćwiczeniu 6. proszę wybrać cztery kierunki studiów i krótko je scharakteryzować. Proszę wskazać także kierunki pokrewne.

Wzór: Informatyka – to kierunek studiów związany z komputerami, student uczy się programować i pisać programy komputerowe (kierunek pokrewny: informatyka stosowana)

..... –

..... –

..... –

..... –

FRAZEOLOGIA

8a) Z podanych możliwości proszę wybrać jedną, która oddaje znaczenie frazeologizmów użytych w tekście.

- ❖ być studentem pełną gębą
 - a) być głodnym studentem
 - b) być prawdziwym studentem
 - c) być najedzonym studentem
- ❖ mieć twardy orzech do zgryzienia
 - a) coś nie nadaje się do jedzenia
 - b) coś jest trudne
 - c) coś jest niesmaczne
- ❖ bułka z masłem
 - a) ktoś jest biedny
 - b) coś skomplikowanego
 - c) coś łatwego/prostego

8b) Czy w Pana/Pani języku są związki frazeologiczne o podobnym znaczeniu?

pełną gębą	
twardy orzech do zgryzienia	
bułka z masłem	

8c) Które z podanych frazeologizmów mają podobne znaczenia do wymienionych w tabeli?

małe piwo, pierwszej wody, droga przez mękę, dziecinna igraszka, węzeł gordyjski,
co się zowie, gorzka pigułka, kaszka z mlekiem, w pełnym tego słowa znaczeniu

pełną gębą	
twardy orzech do zgryzienia	
bułka z masłem	

GRAMATYKA

9. Proszę uzupełnić zdania wyrazami w odpowiedniej formie (dopełniacz).

Wczoraj nie byłam na zajęciach z ...matematyki... (matematyka).

- Wczoraj na wykładzie z (geografia ogólna) poznaliśmy podstawy tej nauki.
- Nie rozumiem (fizyka), a na pierwszym roku mamy jej dość dużo.
- Wczorajszy wykład z (ekonometria) to była dla mnie czarna magia.
- Byłem dziś na zajęciach ze (statystyka). To dla mnie bułka z masłem.
- Lubię zajęcia z (komunikacja). Wszystko, co mówi profesor, uważam za interesujące.
- Nic nie rozumiem z (automatyka i robotyka).
- Na lektoracie z języka najbardziej nie lubię (konwersacja). Wstydzę się jeszcze mówić.
- Wykład z (historia kultury średniowiecza) jest fascynujący.
- Jutrzejsze ćwiczenia z (farmacja) mnie przerażają.

10. Proszę napisać, które zajęcia Pani/Pan lubi najbardziej, a których nie. Proszę podać powody.

Nie lubię zajęć z literatury współczesnej, bo ten okres nie jest dla mnie interesujący. Zdecydowanie wolę literaturę barokową.

Bardzo lubię zajęcia z historii, bo zawsze interesowało mnie życie królów i władców.

- a)
- b)
- c)
- d)

PISANIE

11a) Proszę powiedzieć, czym według Pani/Pana jest podanie. Czy to ważna forma komunikacji na uniwersytecie?

UWAGA!!! Warto zapamiętać!

- ❖ nadawca: proszę podać dane, które pozwolą Panią/Pana zidentyfikować; powinny to być dane istotne dla konkretnej sprawy
- ❖ adresat: proszę podać stopień lub tytuł naukowy/stanowisko oraz dane osobowe (proszę sprawdzić dokładnie, do kogo należy skierować podanie)
- ❖ język: podanie wymaga stylu oficjalnego
- ❖ proszę sprawdzić ortografię, interpunkcję i literówkę przed złożeniem podania
- ❖ zwięzłość, rzeczowość – nie należy zamieszczać nadmiaru informacji
- ❖ jeśli podanie jest pisane ręcznie, powinno się dbać o elegancję i wyraźny charakter pisma
- ❖ rozpoczęcie i zakończenie: proszę użyć odpowiedniej oficjalnej formuły
- ❖ pod podaniem trzeba złożyć własnoręczny podpis

11b) Proszę sprawdzić, jakie informacje powinny znaleźć się w podaniu i jak rozmieścić je na stronie.

nadawca
imię i nazwisko
nr indeksu
tel./e-mail
informacja o toku studiów (wydział/kierunek/rok)

miejscowość, data

adresat
imię i nazwisko
stanowisko/funkcja
instytucja

PODANIE

Szanowny Panie/Szanowna Pani (można napisać odręcznie),

uprzejmie proszę o/zwracam się z uprzejmą prośbą o

Moja prośba wynika z ważnych przyczyn

/Prośbę swoją motywuję tym, że

/Ośmielam się wystąpić z tą prośbą, gdyż

Z poważaniem / Łączę wyrazy szacunku / Z wyrazami szacunku
(miejsce na odręczny podpis, cały zwrot grzecznościowy można również napisać odręcznie)

11c) Proszę napisać podanie:

- a) do dziekana o udzielenie rocznego urlopu.
- b) do prodziekana ds. kształcenia o przedłużenie sesji.
- c) do rektora o ogłoszenie godzin rektorskich 2 listopada (po Wszystkich Świętych).
- d) do dziekana o zwolnienie z zajęć w tygodniu, w którym wypada np. Wielkanoc (jeśli wypada ona w innym czasie niż w Polsce) lub inne ważne dla Pani/Pana, nieobchodzone w Polsce święto.

MÓWIENIE

12. Chce Pan/Pani przenieść kolokwium. Proszę ułożyć w parach krótki dialog studenta z wykładowcą. Proszę pamiętać o zachowaniu form oficjalnych i zwrotów grzecznościowych.

13. Jaki, według autora wiersza, powinien być idealny student. Dlaczego Pani/Pana zdaniem podejmujemy studia na uniwersytecie?

Sławomir Matusz
DO STUDENTÓW

Mówię do studentów:
studiuje ten, kto
studiuje problemy
które go nurtują.

A wy po co tu
przyszliście, jeśli
was nic nie nurtuje
i nie macie problemu?

Dla zawodu. Dla zdobycia
zawodu. Mówicie: przyszłście
odziać się, ubrać w wiedzę
to nic, o którym
nawet powiedzieć
nie można, że jest. Zatem

po nic nie przyszłście. Po nic.
Nie po być, a po byt przyszłście.
Ktoś, kto słusznie pyta, czy
by zdobyć zawód
trzeba wcześniej doznać zawodu?

II MEDYCYNA

PRZYGOTOWANIE DO LEKTURY

LEKSYKA

1a) Wskaż, gdzie człowiek ma poszczególne części ciała i niektóre kości:

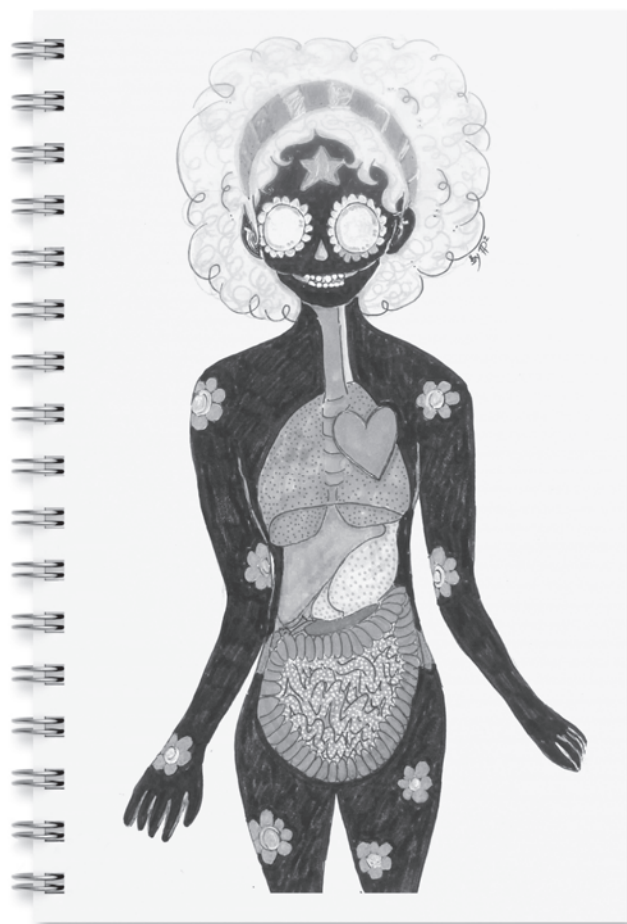
bark, biodro, brzuch, dłoń, głowa, kark, kciuk, klatka piersiowa, kolano, kostka,
kość ogonowa, kręgosłup, łokieć, łopatka, łydka, miednica, nadgarstek, obojczyk, palec,
pięta, plecy, przedramię, ramię, stopa, szyja, udo

1b) Co możemy zwichnąć lub skrzywić, a co złamać, wybić czy skaleczyć? Proszę uzupełnić tabelę, wybierając odpowiednio wyrazy z poprzedniego ćwiczenia.

zwichnąć	
skrzywić	
złamać	
wybić	
skaleczyć	

2. Proszę podpisać widoczne na obrazku narządy wewnętrzne człowieka:

płuca, oskrzela, tchawica, serce, mózg, nerki, żołądek, jama ustna, przełyk, gardło, wątroba,
dwunastnica, trzustka, jelito grube, jelito cienkie, wyrostek robaczkowy

3. Czym się zajmują ci lekarze? Proszę połączyć nazwy z opisami specjalności.

1. okulista	a. choroby układu moczowego
2. pediatra	b. choroby i zaburzenia psychiczne
3. chirurg	c. choroby oczu
4. onkolog	d. choroby nerek
5. stomatolog	e. choroby dzieci
6. internista	f. choroby narządów ruchu
7. gastrolog	g. choroby serca
8. laryngolog	h. choroby zębów
9. alergolog	i. choroby układu nerwowego
10. pulmonolog	j. nowotwory (rak)
11. dermatolog	k. choroby uszu, nosa, krtani, gardła oraz innych narządów głowy i szyi
12. geriatra	l. uczulenia

13. kardiolog	m. zabiegi operacyjne i transplantacje
14. immunolog	n. choroby układu oddechowego
15. neurolog	o. choroby układu kostnego
16. nefrolog	p. choroby wewnętrzne
17. ortopeda	q. choroby skóry
18. reumatolog	r. choroby osób starszych
19. urolog	s. choroby żeńskiego układu płciowego
20. psychiatra	t. choroby żołądka i układu pokarmowego
21. ginekolog	u. choroby układu odpornościowego

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
c																					

CZYTANIE

4. Proszę przeczytać tekst. Proszę zastanowić się, co oznaczają podkreślone w tekście wyrazy i podać ustnie ich definicje.

Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy

Choroba jest takim stanem organizmu, kiedy czujemy się źle. Złe samopoczucie wynika z dolegliwości wywołanych przez zmiany zachodzące w organizmie. Dolegliwości to takie odczucia, które są przejawem nieprawidłowych zmian struktury organizmu lub zaburzeń regularnych funkcji narządów wewnętrznych. Każda choroba to proces czterofazowy: 1. okres utajenia/wylegania choroby – moment, kiedy w organizmie pojawia się element chorobotwórczy; 2. okres zwiastunów – od pierwszych objawów do pełnego rozwoju objawów klinicznych; 3. okres jawny – w którym występują podstawowe objawy choroby; 4. zejście choroby – możliwe efekty to: powrót do zdrowia, przejście postaci ostrej w przewlekłą, wyzdrowienie z upośledzeniem sprawności, śmierć.

Choroba wrzodowa to zapalenie powodujące uszkodzenia błony śluzowej żołądka. Czasem jej przebieg może być skąpo- lub bezobjawowy. Objaw, dzięki któremu wcześniej można rozpoznać chorobę, to ból zlokalizowany w nadbrzuszu – pojawia się zwykle od 1 do 3 godzin po posiłku, a ustępuje po spożyciu pokarmu lub zażyciu leków zobojętniających. Często bóle są sezonowe, nawracają co kilka miesięcy (nasilenie dolegliwości ma miejsce wiosną i jesienią). Inne objawy to: nudności, utrata przytomności, wymioty, brak apetytu, niesmak w ustach, zaparcia na przemian z biegunkami, spadek masy ciała, wzdęcia. Według najnowszych badań, główną przyczyną powstawania wrzodów jest zakażenie bakterią *helicobacter pylori*. W czasie leczenia choroby wrzodowej zaleca się unikania używek, niesterydowych leków przeciwzapalnych, czosnku i ostrych przypraw.

Chorobę wrzodową żołądka można rozpoznać na podstawie badania rentgenowskiego, najskuteczniejsza jest jednak gastroskopia. Od czasu pojawienia się leków dieta odgrywa marginalną rolę w leczeniu choroby wrzodowej. Produkty nasilające dolegliwości to: nabiał, tłuszcze oraz smażone, ciężkostrawne potrawy. Bardzo ważna w tej chorobie jest profilaktyka. Chorobę wrzodową można także leczyć operacyjnie. Pod znieczuleniem dokonuje się wycięcia części żołądka razem z wrzodem. Odtworzenie ciągłości przewodu pokarmowego wykonuje się dwiema metodami: sposobem Rydygiera, który polega na łączeniu końca dwunastnicy z żołądkiem lub Billroth II, który polega na zespoleniu żołądka z pierwszą pętlą jelita cienkiego. W ten sposób dwunastnica zostaje zamknięta i stanowi pętlę doprowadzającą żółć i sok trzustkowy do przewodu pokarmowego.

(tekst przygotowany został na podstawie informacji z https://pl.wikipedia.org/wiki/Choroba_wrzodowa)

LEKSYKA

5. *Od podanych wyrażen przyimkowych proszę utworzyć przymiotniki*

na+serce	leki nasercowe
pod skórą (pod+skóra)	zastrzyki
do ust (do+usta)	leki
do mięśnia (do+mięsień)	zastrzyki
do żyły (do+żyła)	zastrzyk
poza jelitem (poza+jelito)	żywienie
bez objawów (bez+objawy)	przebieg

UWAGA! CIEKAWOSTKA

skóra – skórny – dotyczący skóry (człowieka, zwierzęcia) jako elementu organizmu
– skórzany – wykonany ze skóry zwierzęcej

6. *Iść do czy na? Proszę zapisać poprawne wyrażenia przyimkowe.*

Wzór: restauracja ... do restauracji ...	kino
lekarz	film
szpital	teatr
pogotowie	siłownia
izba przyjęć	klub
przychodnia	dyskoteka
ambulatorium	uniwersytet

poradnia	zajęcia
oddział (szpitalny)	dyżur
dyżurka (pielęgniarek)	konsultacje
rejestracja	obiad
sala zabiegowa	kawa
pokój zabiegowy	knajpa
laboratorium	bar
badanie	akademik

7. Proszę ułożyć tekst, używając jak największej ilości wyrażeń z poprzedniego ćwiczenia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Proszę podać wyrazy o przeciwnym znaczeniu do wyrażeń użytych w tekście:

bóle <u>sezonowe</u>	– bóle całoroczne
– organizm <u>odporny</u> na chorobę	–
– choroba <u>śmiertelna</u>	–
– <u>ostry</u> przebieg choroby	–

9. *Jakie objawy dają wskazane choroby? Czym można je wyleczyć?*

Choroba	Objawy	Leki
przeziębienie	katar, kaszel, gorączka	tabletki przeciwbólowe, leki przeciwgorączkowe, tabletki na gardło, syrop
angina		
zatrucie pokarmowe		
alergia		

MÓWIENIE

10. *Proszę streścić przeczytany tekst w 5 zdaniach.*

11. *W grupach trzyosobowych proszę przygotować dialog pacjenta, rejestratorki w przychodni i lekarza.*

12. *Proszę podzielić się na pary. Każda osoba przygotowuje 5 zaleceń, których stosowanie pomaga uniknąć chorób. Druga osoba powinna spróbować skomentować wymyślone przez koleżankę/kolegę argumenty i odnieść się do nich negatywnie.*

Aby żyć zdrowo, trzeba jeść dużo owoców.

– To nieprawda, owoce mają dużą zawartość cukru i wiele owoców jest wykluczanych z diety w przypadku różnych chorób (np. cukrzycy).

PISANIE

-
13. Proszę obejrzeć film „Epidemia” („Outbreak”, reż. Wolfgang Petersen) i na jego podstawie opisać stadia rozwoju epidemii.

III STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE

PRZYGOTOWANIE DO LEKTURY

LEKSYKA

1. Proszę odnaleźć w słowniku znaczenie podanych wyrazów. Jak możemy uprościć podane definicje?

Wzór:

Państwo

1. Zorganizowana politycznie społeczność zamieszkująca określone terytorium, mająca swój rząd i swoje prawa (*Słownik języka polskiego PWN – wydanie internetowe*)
2. Organizacja mająca monopol na stanowienie i wykonywanie prawa na określonym terytorium. Ma zdolność do nawiązywania i utrzymywania stosunków dyplomatycznych z innymi państwami. Jest często mylone z narodem i krajem (*Wikipedia*)

członek

konferencja

zatwierdzać

ratyfikacja

kadencja

konstytucja

referendum

rozporządzenie

konsument

delegacja

akcesja

integracja

traktat

ustawa

reforma

umowa

kwalifikacja

koordynacja

2. Proszę przyporządkować stolice właściwym państwom należącym do Rady Europy.

Państwo	Stolica	
Albania	Tirana	Kopenhaga
Andora		Berlin
Armenia		Oslo
Austria		Sofia
Azerbejdżan		Praga
Belgia		Tirana
Bośnia i Hercegowina		Rzym
Bułgaria		Andorra la Vella
Chorwacja		Erywań
Cypr		Ankara
Czarnogóra		Warszawa
Czechy		Tallinn

Dania		Bruksela
Estonia		Ateny
Finlandia		Reykjavík
Francja		Madryt
Grecja		Baku
Gruzja		Wiedeń
Hiszpania		Wilno
Holandia		Vaduz
Irlandia		Helsinki
Islandia		Dublin
Liechtenstein		Amsterdam
Litwa		Paryż
Luksemburg		Monako
Łotwa		Nikozja
Macedonia		Bratysława
Malta		Podgorica
Mołdawia		Berno
Monako		Luksemburg
Niemcy		Lublana
Norwegia		Zagrzeb
Polska		San Marino
Portugalia		Kijów
Rosja		La Valletta

Rumunia		Bukareszt
San Marino		Sarajewo
Serbia		Belgrad
Słowacja		Ryga
Słowenia		Tbilisi
Szwajcaria		Moskwa
Szwecja		Budapeszt
Turcja		Londyn
Ukraina		Lizbona
Węgry		Kiszyniów
Wielka Brytania		Sztokholm
Włochy		Skopje

MÓWIENIE

3. *Proszę powiedzieć, w którym z krajów Państwo byli. Jakie zauważyli Państwo różnice i podobieństwa w stosunku do własnego kraju?*

4. *Proszę spojrzeć na listę krajów w ćwiczeniu 2. Proszę powiedzieć, gdzie według Państwa znajdują się granice Europy i jak bardzo, według Państwa, można je rozszerzyć.*

CZYTANIE

5. *Proszę przeczytać tekst. Proszę zastanowić się, co oznaczają podkreślone w tekście wyrazy i podać ustnie ich definicje.*

Polska w Unii Europejskiej

Polska do 1989 roku należała do konkurencyjnej w stosunku do EWG* Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG). 25 maja 1990 r. Polska złożyła oficjalny wniosek o rozpoczęcie negocjacji umowy o stowarzyszeniu ze Wspólnotami Europejskimi. Umowa ta (Układ Europejski) została podpisana 16 grudnia 1991 r., a weszła w życie 1 lutego 1994 r. (część handlowa – 2 lata wcześniej). W 1993 r. na szczycie Rady Europejskiej w Kopenhadze ustalono polityczno-ekonomiczne kryteria, kwalityfikujące państwa Europy Środkowo-Wschodniej do ubiegania się o przystąpienie do Unii. Oficjalny wniosek o członkostwo Polska złożyła 8 kwietnia 1994 roku w Atenach. 8 sierpnia 1996 roku powołano Komitet Integracji Europejskiej. Podczas posiedzenia Rady Europejskiej w Luksemburgu w grudniu 1997 r. zapadła decyzja o podjęciu negocjacji członkowskich z sześcioma państwami: Polską, Węgrami, Czechami, Słowenią, Estonią i Cyprem – tzw. grupą luksemburską.

Polska jest członkiem Unii Europejskiej od 1 maja 2004 r. na mocy tzw. traktatu akcesyjnego podpisanego 16 kwietnia 2003 r. w Atenach, będącego prawną podstawą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Negocjacje w sprawie przyjęcia Polski do UE poprzedził tzw. screening, czyli przegląd zgodności prawa wewnętrznego z prawem wspólnotowym. Wszystkie sprawy związane z integracją Polski z UE koordynował utworzony w październiku 1996 r. Komitet Integracji Europejskiej. Faktyczny proces integracji Polski rozpoczął się w Atenach w 1994 r. z chwilą złożenia przez Polskę wniosku o członkostwo w Unii Europejskiej i potwierdzenia go przez wszystkie państwa członkowskie podczas konferencji w Essen (9-10 grudnia 1994 r.). Traktat akcesyjny podlegał zatwierdzeniu absolutną większością głosów przez Parlament Europejski (9 kwietnia 2003 r.) i został jednogłośnie przyjęty przez Radę Unii Europejskiej (14 kwietnia 2003 r.). Kolejnym etapem była ratyfikacja go przez wszystkie kraje członkowskie zgodnie z wymogami konstytucyjnymi obowiązującymi w każdym z tych państw (poza Irlandią, gdzie ratyfikowany był po referendum ogólnopaństwowym, pozostałe państwa członkowskie przyjęły go w głosowaniach parlamentarnych). W Polsce proces jego przyjęcia odbywał się w formie ogólnonarodowego referendum w dniach 7-8 czerwca 2003 r.

Jak wynika z informacji podanych przez Ministerstwo Finansów, Polska miała być gotowa do wejścia do strefy euro w 2009 r., co jednak odłożono do (co najmniej) 2018 r. Jednak na mocy rozporządzenia ministra finansów z 15 kwietnia 2004 r. również w Polsce można używać waluty euro do rozliczeń, w których jedną stroną jest konsument czy odbiorca usług (np. w sklepie czy u fryzjera).

13 grudnia 2007 r. w Lizbonie nastąpiło podpisanie traktatu reformującego przez przedstawicieli 27 państw członkowskich UE. Polskę reprezentowali wówczas: Prezes Rady Ministrów Donald Tusk i Minister Spraw Zagranicznych Radosław Sikorski. Na czele polskiej delegacji stał Prezydent Lech Kaczyński.

Przystąpienie Polski do Układu z Schengen nastąpiło 21 grudnia 2007 r. (przejścia lądowe i morskie) i 29 marca 2008 r. (lotniska wraz z nowym rozkładem lotów). 30 lipca 2007 r. Polska przeszła pozytywnie techniczne testy dostępu do systemu Schengen. Zgodnie z propozycją Portugalii symboliczne otwarcie granic nastąpiło 21 grudnia 2007 r. w Worku Turoszowskim, na trójstyku granic polskiej, czeskiej i niemieckiej.

* Europejska Wspólnota Gospodarcza, ang. EC – *European Community*

LEKSYKA

6. Proszę podkreślone w tekście wyrazy zastąpić synonimami lub formami opisowymi, pamiętając o koniecznych przekształceniach reszty zdania.

należać – być częścią jakiejś większej całości, grupy

Polska do 1989 roku należała do konkurencyjnej w stosunku do EWG Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG). – Polska do 1989 roku była częścią/była członkiem ~~de~~ konkurencyjnej w stosunku do EWG Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG).

.....

7. Proszę uzupełnić tabelę według wzoru.

Kraj	Mężczyzna	Kobieta	Przymiotnik	Mówię po ...
Austria	Austriak	Austriaczka	austriacki	niemiecku
Belgia	Belg
Bułgaria	Bułgarka
Chorwacja	Chorwatka
Cypr	grecku, turecku
Czechy	Czech
Dania	Dunka
Estonia	estońsku

Finlandia	Fin
Francja	Francuz
Grecja	grecki
Hiszpania	hiszpańsku
Holandia	Holender
Irlandia	Irlandka
Litwa	Litwinka
Luksemburg	Luksemburczyk
Łotwa	Łotysz
Malta	Maltańczyk
Niemcy	niemiecki
Polska
Portugalia	Portugalczyk
Rumunia	Rumunka
Słowacja	słowacki
Słowenia	Słoweńiec	słoweński
Szwecja	Szwed
Węgry	Węgierka
Włochy	włoski

8. Proszę porównać swoje odpowiedzi z tabelą.

PAŃSTWA							mówimy . . .	
-czyk	Chin-y	Chiń-czyk	-ka	Chin-ka	-ski	chiń-ski	po chiń-sku	n > ń
	Kazachstan	Kazachstań-czyk		Kazachstan-ka		kazachstań-ski	po kazachsku	
	Japoni-a	Japoń-czyk		Japon-ka		japoń-ski	po japoń-sku	
	Portugali-a	Portugal-czyk		Portugal-ka		portugal-ski	po portugalsku	
	Wietnam	Wietnam-czyk		Wietnam-ka		wietnam-ski	po wietnam-sku	
	Nepal	Nepal-czyk		Nepal-ka		nepal-ski	po nepal-sku	
-ań-czyk	Kore-a	Kore-ań-czyk	-an-ka	Kore-an-ka	-ań-ski	kore-ań-ski	po kore-ań-sku	
	Birm-a	Birm-ań-czyk		Birm-an-ka		birm-ań-ski	po birm-ań-sku	
	Marok-o	Marok-ań-czyk		Marok-an-ka		marok-ań-ski	po arabsku	
-ij-czyk	Australi-a	Austral-ij-czyk	-ij-ka	Austral-ij-ka	-ij-ski	austral-ij-ski	po angielsku	
	Brazyli-a	Brazyli-ij-czyk		Brazyli-ij-ka		brazyli-ij-ski	po portugalsku	
	Chil-e	Chil-ij-czyk		Chil-ij-ka		chil-ij-ski	po hiszpańsku	
	Kong-o	Kong-ij-czyk		Kong-ij-ka		kong-ij-ski	po francusku	
-yj-czyk	Cypr	Cypr-yj-czyk	-yj-ka	Cypr-yj-ka	-yj-ski	cypr-yj-ski	po turecku, po grecku	
	Kanad-a	Kanad-yj-czyk		Kanad-yj-ka		kanad-yj-ski	po angielsku, po francusku	
	Syri-a	Syr-yj-czyk		Syr-yj-ka		syr-yj-ski	po arabsku	
-anin	Ameryk-a (USA)	Ameryk-anin	-an-ka	Ameryk-anka	-ań-ski	ameryk-ański	po angielsku	
	Kambodż-a	Kambodż-anin		Kambodż-anka		kambodż-ański	po khmersku	
	Rosj-a	Rosj-anin		Rosj-anka		rosj-yjski	po rosyjsku	
-in	Białoruś	Białoruś-in	-in-ka	Białoruś-in-ka	-ski	białoru(s)ki	po białorusku	
	Gruzj-a	Gruz-in		Gruz-in-ka		gruziń-ski	po gruzińsku	
	Litw-a	Litw-in		Litw-in-ka		litew-ski	po litewsku	
	Belgi-a	Belg	-ij-ka	Belg-ij-ka	-ij-ski	belg-ij-ski	po francusku, po flamandzku	ch > s/sz l > ł
	Hiszpani-a	Hiszpan		Hiszpan-ka		hiszpań-ski	po hiszpańsku	
	Czech-y	Czech	-ka	Czesz-ka	-ski	cze(s)ki	po czesku	
	Mongoli-a	Mongoł		Mongoł-ka		mongol-ski	po mongolsku	
-ec	Ukrain-a	Unkraiń-ec	-ka	Ukrain-ka	-ski	ukraiń-ski	po ukraińsku	
inne	Polska	Pol-ak	-ka	Pol-ka	-ski	pol-ski	po polsku	
	Francja	Francuz	-(uz)ka	Francuz-ka	-(u)ski	franc-uski	po francusku	
	Szwecja	Szwed	-(d)ka	Szwed-ka	-dzki	szwe-dzki	po szwedzku	d > dz

KONTYNENTY

-anin	Ameryk-a	Ameryk-anin	-an-ka	Ameryk-an-ka	-ański	ameryk-ański
	Afryk-a	Afryk-anin		Afryk-an-ka		afryk-ański
-ej-czyk	Europ-a	Europ-ej-czyk	-ej-ka	Europ-ej-ka	-ej-ski	europ-ej-ski
-ij-czyk	Australi-a	Austral-ij-czyk	-ij-ka	Austral-ij-ka	-ij-ski	austral-ij-ski
-ata	Azj-a	Azj-ata	-at-ka	Azj-at-ka	-atycki	azj-atycki

9. Proszę dopasować pytania do odpowiedzi.

1. Kiedy dokładnie powstała Unia Europejska?	a) W 2016 roku Stolicą Kultury był Wrocław. Razem z Wrocławiem funkcję Stolicy Kultury pełniło San Sebastian w Hiszpanii. Poza Wrocławiem do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury kandydowały: Gdańsk, Katowice, Lublin i Warszawa.
2. Co spełnia w Unii Europejskiej funkcję konstytucji?	b) Na wzór Unii Europejskiej została stworzona Unia Narodów Południowoamerykańskich, do której należą: Boliwia, Kolumbia, Ekwador, Peru, Argentyna, Brazylia, Paragwaj, Urugwaj, Wenezuela, Chile, Gujana i Surinam.
3. Czym jest Karta Praw Podstawowych?	c) Europejska Stolica Kultury to miasto wybierane przez specjalną Komisję. Pierwszym polskim miastem, które zostało Europejską Stolicą Kultury, był w 2000 r. Kraków.
4. Czy jakaś instytucja UE ma swoją siedzibę w Polsce?	d) Pierwszym europejskim miastem, które było Europejską Stolicą Kultury były Ateny w Grecji.
5. Czy istnieją na świecie organizacje podobne do Unii Europejskiej?	e) Polska rozpoczęła negocjacje akcesyjne 31 marca 1998 roku wraz z czterema innymi krajami z Europy Środkowej i Wschodniej.
6. Na czym polega układ z Schengen?	f) Prezydencja to okres, w którym dane państwo członkowskie przewodniczy posiedzeniom Rady Unii Europejskiej (główny organ decyzyjny UE, siedziba – Bruksela). Prezydencja ma przede wszystkim znaczenie honorowe.
7. Czy pomiędzy krajami Beneluxu istnieje kontrola graniczna?	g) Układ z Schengen zniósł kontrolę osób przekraczających granice między państwami układu. Porozumienie zawarto w Schengen w Luksemburgu 14 czerwca 1985 r.
8. Czym jest prezydencja UE?	h) Wraz z Polską do Unii przystąpiły: Estonia, Łotwa, Litwa, Czechy, Słowacja, Węgry, Słowenia, Malta i Cypr.
9. Czy Polska kiedykolwiek sprawowała prezydencję w UE?	i) Zgodnie z decyzjami Rady Europejskiej w Brukseli, Polska wraz innymi 9 krajami przystąpiła do Unii Europejskiej 1 maja 2004 r.
10. Kiedy Polska rozpoczęła negocjacje w sprawie wejścia do UE?	j) Najważniejszy dokument każdej organizacji i państwa to konstytucja. Zamiast Konstytucji Europejskiej podpisano 13 grudnia 2007 r. Traktat Lizboński, który jest podstawą działania Unii.
11. Czym jest traktat akcesyjny?	k) Numer 112 istnieje od 1991 r., w Polsce używany jest dopiero od 2004 r.
12. Kiedy Polska została członkiem Unii Europejskiej?	l) Tak. Obecnie Watykan, Monako i San Marino.
13. Jakie kraje przystąpiły do Unii razem z Polską?	m) Hymn UE to <i>Oda do radości</i> skomponowana przez Ludwiga van Beethovena. Oficjalnie hymn Unii Europejskiej nie ma słów, aby uniknąć sporów, w jakim języku ma być śpiewany.
14. Kiedy waluta euro weszła w Europie do obiegu gotówkowego?	n) Unia Europejska powstała 1 listopada 1993 r. (na mocy traktatu z Maastricht).
15. Czy są kraje, które nie są członkami Unii Europejskiej, a stosują walutę euro?	o) Numer 112 to numer alarmowy we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Obejmuje zgłoszenia na policję, straż pożarną i pogotowie. Można na niego zadzwonić z każdego telefonu komórkowego i stacjonarnego.

16. Jaka instytucja zajmuje się finansami strefy euro?	p) Najważniejszą instytucją finansową Unii jest Europejski Bank Centralny. Zajmuje się on polityką finansową państw strefy euro. Bank Centralny założono w 1998 r. Znajduje się on we Frankfurcie.
17. Do czego służy numer 112?	q) Decyzja o utworzeniu wspólnej waluty podjęta została w Maastricht. 1.07.2002 r. wycofano z obiegu waluty 12 krajów, które jako pierwsze przystąpiły do strefy euro.
18. Od kiedy w Polsce można używać numeru 112?	r) Najważniejsze instytucje UE znajdują się w różnych państwach: w Belgii – w Brukseli, we Francji – w Strasburgu, w Luksemburgu i w Niemczech – we Frankfurcie.
19. Jak wygląda flaga UE?	s) Traktat Akcesyjny, który podpisano 16 kwietnia 2003 r. w Atenach, określał warunki przystąpienia Polski do UE. Traktat ten to umowa międzynarodowa, zawarta przez dotychczasowe kraje UE z nowymi krajami członkowskimi.
20. W jakim języku śpiewa się hymn Unii Europejskiej?	t) Flaga Unii Europejskiej to 12 żółtych gwiazdek na niebieskim tle.
21. Czy Kraków był kiedykolwiek Europejską Stolicą Kultury?	u) Pierwsze kraje, które zlikwidowały kontrolę na granicach w 1995 r., to: Belgia, Francja, Hiszpania, Holandia, Luksemburg, Monako, Niemcy i Portugalia. Polska należy do strefy Schengen od 21 grudnia 2007 r.
22. Jakie miasto było pierwszą Stolicą Kultury?	v) W 2011 roku do 30 czerwca prezydencję sprawowały Węgry, a 1 lipca objęła ten urząd Polska.
23. Czy Katowice kandydowały do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury?	w) Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej to zbiór praw człowieka podpisany 7 grudnia 2000 roku.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	

10. Proszę uzupełnić tekst.

Kiedy Polska wchodziła do Unii ... *Europejskiej* ..., prezydentem był Aleksander, a Leszek Miller. Stało się to 1 2004 roku i razem z Polską do Unii przystąpiły takie kraje, jak:,,,,
 Największy plus bycia krajem członkowskim Unii to układ z
 Na jego podstawie znosi się w państwach członkowskich.
 Dzięki temu można podróżować bez, wystarczy mieć dowolny dokument identy-

fikacyjny. Polska należy do od roku. Inny fakt charakterystyczny dla UE to wspólne/wspólna – euro. Polska nie należy do euro. Należą do niej takie kraje, jak (*proszę skreślić te kraje które do niej nie należą*): Austria, Andora, Belgia, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Islandia, Luksemburg, Malta, Niemcy, Norwegia, Portugalia, San Marino, Słowacja, Słowenia, Szwecja i Włochy.

Każdy Europejczyk musi wiedzieć, że Unii to 12 na niebieskim , a UE jest „Oda do ” skomponowana przez Ludwika Beethovena. „Oda” jest częścią IX Symfonii ukończonej przez kompozytora w 1824 r.

CZYTANIE

11. Na podstawie kolejnych fragmentów tekstu proszę odpowiedzieć na pytania.

UE, wizy i wino. Komorowski w Mołdawii (tekst z 2012 r.)

Polska będzie konsekwentnie wspierała Mołdawię na jej drodze ku integrowaniu się ze światem zachodnim – oznajmił Bronisław Komorowski podczas wizyty w Kiszyniowie. Prezydent mówił, iż będzie też zachęcać instytucje UE, by jak najszybciej wprowadzić ruch bezwizowy z tym krajem.

1. Czy Polska chce, żeby Mołdawia była w Unii Europejskiej?

.....

2. Co chce zaproponować Bronisław Komorowski w instytucjach UE?

.....

– Dobry przykład Mołdawii będzie istotnie oddziaływał na wyobraźnię całego regionu – powiedział polski prezydent na konferencji prasowej z prezydentem Mołdawii Nicolaem Timoftim.

1. Dlaczego Mołdawia powinna być w Unii?

.....

2. Kto z kim o tym rozmawiał?

.....

Komorowski wskazał, że negocjacje w sprawie umowy stowarzyszeniowej Mołdawii z UE są obecnie zaawansowane. Wyraził nadzieję, że podpisanie tego porozumienia, obejmującego również umowę o utworzeniu pogłębionej i kompleksowej strefy wolnego handlu (DCFTA), będzie możliwe przed szczytem Partnerstwa Wschodniego w Wilnie. Jest on planowany na listopad 2013 r.

1. Na jakim etapie jest wejście Mołdawii do Unii?

.....

2. Kiedy powinno zostać podpisane porozumienie?

.....

Timofiti podkreślił, że Komorowski jest pierwszym szefem państwa, który składa oficjalną wizytę w Mołdawii od czasu objęcia przez niego samego urzędu (w marcu br.). Jak zauważył, nastąpiła ona tuż po wizycie w Kiszyniowie szefa Komisji Europejskiej Jose Manuela Barroso.

1. Kto był w Mołdawii jako pierwszy: Komorowski czy Barroso?

.....

2. Dlaczego wizyta Komorowskiego jest ważna dla prezydenta Mołdawii?

.....

Oficjalnej wizycie Komorowskiego towarzyszy forum biznesu, w którym biorą udział przedstawiciele polskich firm. Timofiti zaznaczył, że Polska jest największym importerem mołdawskich win wśród krajów europejskich.

1. Kto był w Mołdawii równocześnie z Komorowskim?

.....

2. Czy Polacy piją mołdawskie wino?

.....

Niepodległa od 1991 r. Mołdawia jest obecnie wśród sześciu krajów Europy Wschodniej uczestniczących w unijnym programie Partnerstwa Wschodniego, który ma na celu zbliżenie UE z jej wschodnimi sąsiadami. Kiszyniów negocjuje z Unią umowę o stowarzyszeniu, w tym o utworzeniu pogłębionej i kompleksowej strefy wolnego handlu (DCFTA).

1. Od kiedy Mołdawia jest niepodległym państwem?

.....

2. Jaką umowę chciałaby podpisać Mołdawia z Unią?

.....

(<http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/ue-wizy-i-wino-komorowski-w-moldawii,292327.html>)

PISANIE/MÓWIENIE

12. Na podstawie tekstu „Polska w Unii Europejskiej” proszę sporządzić kalendarium opisanych wydarzeń w porządku chronologicznym.

13. Proszę dopasować do siebie słowa z obu kolumn, a następnie ułożyć z nimi zdania:

Unia	Stolica Kultury
układ	centralny
strefa	Europejska
Oda do	lizboński
bank	z Schengen
Traktat	boloński
Europejska	Europejski
Parlament	radości
proces	euro

1. Polska, Niemcy, Włochy i Francja są członkami Unii Europejskiej.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

14. Proszę wskazać na mapie Europy podane przez nauczyciela państwa i podać ich stolice.

15. Proszę w grupach przygotować się do wypowiedzi na następujące tematy:

- a) Dlaczego warto być członkiem UE?
- b) Dlaczego nie warto być członkiem UE?

Proszę przeprowadzić debatę na ten temat.

IV

SZTUKA – FILM

PRZYGOTOWANIE DO LEKTURY

LEKSYKA

1. Proszę dopasować wyrazy z ramki do poszczególnych gatunków filmowych (każdy wyraz może zostać użyty tylko raz).

biografia	krw	prawdziwa historia	wojna
choreografia	krzyk	przeszkoda	wojsko
fakt	kwiaty	przeznaczenie	romans
gag	miłość	relaks	wybuch
granat	morderstwo	strach	wyglup
gwiazda	napad	szeryf	zachód słońca
kapelusz	piosenka	śmiech	złodziej
karabin	pisk	śpiew	znany człowiek
kostiumy	policjant	taniec	żołnierz
kowboj	pościg	uśmiech	życiorys

Western	Horror	Komedia	Film wojenny	Film akcji
Komedia romantyczna	Film biograficzny	Musical		

2. *Proszę napisać, jakie filmy lubi Pan/Pani oglądać, a jakich nie, wykorzystując wyrazy z poprzedniego ćwiczenia.*

Często oglądam filmy biograficzne, bo lubię, kiedy w filmie pojawia się prawdziwa historia.

Lubię

Przepadam za

Nie lubię

Nie znoszę

3. *Za pomocą poznanych wyrazów oraz na podstawie wiedzy własnej proszę dokończyć zdania.*

Film familijny to film dla całej rodziny.

Film historyczny to

Dramat to film

Kiedy oglądam horror

W filmie akcji

W musicalu jest

Film biograficzny opowiada o

W westernie

Kiedy oglądam komedię

W filmie wojennym muszą być

Podczas oglądania musicalu

CZYTANIE

4. Proszę przeczytać tekst. Proszę zastanowić się, co oznaczają podkreślone w tekście wyrazy i podać ustnie ich definicje.

Jak powstaje film?

Aby powstał film, niezbędne są różnorodne czynniki, jednak żaden film nie powstałby bez ludzi. Najważniejsza osoba to (1) **artysta odpowiedzialny za całość dzieła filmowego**. Tworzy koncepcję artystyczną, inspiruje współpracowników i kieruje nimi. Aby ten człowiek mógł podjąć pracę, niezbędna jest (2) **osoba, która napisze, co się będzie działo w filmie i co aktorzy będą mówili**. Równie ważna jak dobry scenariusz jest jednak dobra koncepcja wizualna. Tu niezbędny jest (3) **szef zespołu, odpowiedzialny za kompozycję plastyczną kadru, oświetlenie i rodzaje stosowanych planów filmowych**. Ponadto, aby film był ciekawy i wiarygodny, niezbędni są: (4) **autor oprawy plastycznej i architektonicznej** – do jego zadań należy określenie takich elementów, jak np. dekoracje i rekwizyty; (5) **człowiek, który nada twarzy i sylwetce aktora cechy granej przez niego postaci** (wieku, osobowości, wyglądu zewnętrznego) oraz (6) **osoba zajmująca się opracowywaniem koncepcji plastycznej ubrań dla aktorów**. Ta praca zasadniczo różni się od pracy projektanta mody, gdyż jego uwaga skupia się przede wszystkim na stworzeniu ubioru na potrzeby filmu na podstawie realiów w nim przedstawianych. W końcu przychodzi czas na aktorów. Poza tymi odtwarzającymi główne role potrzebni są jeszcze: ci którzy (7) **zastępują aktora w scenach**, w których ten nie może uczestniczyć, np. wymagających specjalnego przygotowania lub umiejętności; ci, którzy (8) **odgrywają proste role w tle** (zazwyczaj wybierani spośród przypadkowych ludzi, którzy zgodzili się wystąpić w filmie za niewielką gażę); (9) **osoby zawodowo występujące w niebezpiecznych scenach**, takich jak: wypadki samochodowe, sceny walki, upadki z dużych wysokości, ewolucje konne. Oczywiście, to wszystko nie byłoby możliwe, gdyby nie (10) **inwestor**. To on zapewnia sprzęt oraz środki materialne. Po wyprodukowaniu filmu jest właścicielem praw autorskich i głównym beneficjentem ewentualnych dochodów z jego sprzedaży. W końcu, kiedy film jest już gotowy, potrzebny jest (11) **człowiek, który zajmie się pokonaniem przestrzennych i czasowych różnic występujących między sferą produkcji i sferą konsumpcji filmu**. Wtedy już możemy iść do kina.

PO LEKTURZE

LEKSYKA

5. Proszę dopasować nazwy do zdefiniowanych w tekście zawodów związanych ze sztuką filmową.

reżyser – (1) osoba odpowiedzialna za całość dzieła filmowego

dystrybutor, kaskader, scenograf, operator, kostiumograf, charakteryzator,
dubler, statysta, scenarzysta, producent

6. Proszę uzupełnić tabelę.

Nazwa zawodu	Nazwa żeńska	Co robi?	Efekt
reżyser			
operator			
scenarzysta			
scenograf			
kostiumograf	kostiumografka	projektuje	kostium
kompozytor			
producent			
charakteryzator			

7. Proszę odnaleźć w tekście synonimy poniższych wyrazów.

różny używanie

cały prawdziwy

potrzebny pokazany

najczęściej brać udział

8. Proszę zdefiniować podane wyrazy i wskazać ten, który nie pasuje do pozostałych w każdej z grup.

aktor

odtwórca.....

gwiazda.....

bohater.....

dekoracja.....

scenografia.....

scenarzysta.....

scenograf.....

operator.....

kamera.....

robić zdjęcia.....

fotografować.....

kompozytor.....

muzyka.....

kompozyt.....

kompozycja.....

producent.....

produkować.....

produkt.....

produkcja.....

MÓWIENIE

9. *Proszę swoimi słowami opisać poszczególne etapy tworzenia filmu. Proszę powiedzieć, jakie ważne przy produkcji filmu osoby nie zostały wymienione w tekście.*

10. *Używając nowo poznanego słownictwa, proszę opowiedzieć o swoim ulubionym filmie/serialu, wskazując jego mocne i słabe strony.*

11. *Proszę przeprowadzić w grupie debatę na temat plusów i minusów wybranych gatunków filmowych.*

- a) komedia romantyczna d) western
b) horror e) musical
c) film biograficzny

CZYTANIE

12. *Proszę uzupełnić wyrazami z ramki tekst opisujący recenzję idealną.*

krytycznej	uczestnictwem	antypatie	panegiryk
specjalistów	branżowych	sformułowań	samodzielne
ciekawym	świadomego	pamflet	streszczaj
swobodniejszym	spostrzeżeń	kontekście	premierę
zakończenia	informacje	merytorycznego	analizy
rzetelności	refleksji		

Krytyk początkujący – czyli jak napisać dobrą recenzję

Krytyka nie jest jedynie domeną , którzy, niczym strażnicy dobrego smaku, stanowią o bycie lub niebycie pojawiających się na arenie kulturalnej zjawisk. Krytyka jest przede wszystkim w życiu kulturalnym. Jest świadectwem krytycznego i odbierania sztuki. Krytykiem powinien być więc każdy, kto czyta książkę, ogląda film, słucha albumu muzycznego. Dobrze, jeśli jako owoc prywatnego kontaktu ze sztuką powstanie także recenzja. A oto kilka porad, jak ją napisać.

Przede wszystkim krytyka ma sens jedynie wtedy, kiedy jej celem jest promowanie zjawisk cennych, artystycznie wartościowych albo wytykanie błędów tym nieco mniej dopracowanym. Celem nie jest natomiast krytyka sama w sobie – złośliwości i osobiste, także budowanie własnej pozycji kosztem niszczonej twórców nie mają nic wspólnego z konstruktywną krytyką. Z każdego sądu i każdej opinii trzeba się wytłumaczyć. Zarówno pochwały, jak i nagany powinny być poparte rzetelnymi argumentami. W przeciwnym razie recenzja może zmienić się w bałwochwalczy lub złośliwy, nie przedstawiając przy tym żadnej obiektywnej wartości.

Zaczynając pisać, zapoznaj się dokładnie z recenzowanym zjawiskiem. Dowiedz się jak najwięcej o autorze, umieść utwór w, jakim jest jego twórczość. Zastanów się, czy recenzowany utwór jest lepszy, czy gorszy od poprzednich. Może jest debiutem. Wtedy zastanów się, czy w świetle innych znanych ci debiutów utwór wypada dobrze czy może niekoniecznie. Jest to dobry pomysł na początek recenzji.

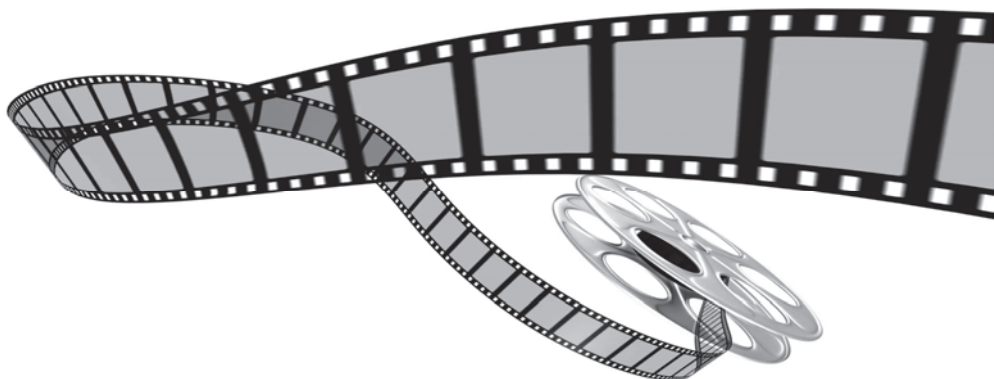
Nigdy nie! Recenzja nie jest skrótem. Nie opowiadaj więc książki ani filmu. A już z całą pewnością nie zdradzaj Recenzja zawsze powinna zachęcać czytelnika do samodzielnego zapoznania się ze zjawiskiem. Nawet jeśli jest nieprzychylna, nie może zastąpić bezpośredniego odbioru. Krótki opis, który powinien znaleźć się w recenzji, ma za zadanie wprowadzenie czytelnika w ogólny zamysł utworu, w jego główne zagadnienia (jeśli to oczywiście możliwe – należy wystrzegać się spłykania problemu poprzez przesadne dążenie do skrótowości). Ma on zwrócić uwagę czytelnika na najważniejsze elementy – mocne i słabe strony recenzowanego zjawiska.

Jest co najmniej kilka gatunków recenzji, których styl i forma są uzależnione od ich funkcji i występowania. W prasie codziennej spotykamy się z krótkimi recenzjami, które zaledwie sygnalizują pojawienie się nowej książki, filmu czy płyty. Recenzje te zazwyczaj zawierają jedynie podstawowe o autorze, utworze i dacie premiery. Innym rodzajem recenzji jest specjali-

styczny artykuł pisany przez krytyka literackiego, muzycznego lub filmowego. Wymaga od autora przygotowania, a także specjalistycznej zjawiska. Tego typu recenzje pojawiają się głównie w czasopismach i kierowane są zwłaszcza do wąskiej grupy szczególnie zainteresowanych odbiorców. Jednak najpopularniejszym gatunkiem jest recenzja publicystyczna, która stylistycznie znajduje się w połowie drogi między tymi wspomnianymi wcześniej. Recenzja taka wymaga od autora specyficznej „lekości pióra”, powinna być więc napisana w sposób, zachęcając do zapoznania się nie tylko z samym recenzowanym zjawiskiem, ale także z nią właśnie. Posiada więc cechy felietonu, pisana jest stylem niż profesjonalny artykuł recenzencki, chociaż nie powinna ustępować mu pod względem W tego typu tekście na jeden z głównych planów może wybijać się także osoba samego autora recenzji, czyli ty. Można to osiągnąć za pomocą zabawnych sformułowań, ciekawych spostrzeżeń, wyrażenia osobistych opinii. Nie należy jednak z tym przesadzać, ważne jest zachowanie umiaru.

Kończąc recenzję, unikaj typu: „Książka (film, płyta) mi się podobała/nie podobała”. Taki wniosek powinien wynikać z twoich wcześniejszych, które są o tyle istotniejsze, że postarałeś się (a przynajmniej powinieneś był) o ich odpowiednie uargumentowanie. Poza tym musisz dać szansę swojemu czytelnikowi na podjęcie decyzji, czy warto zapoznać się z twoją propozycją, czy też nie. Twoim zadaniem nie jest zresztą (wbrew temu, jak się powszechnie uważa) nakłanianie bądź zniechęcanie do niej, ale skłanianie do i prowokowanie do własnej, opinii.

(na podstawie: http://www.allarte.pl/df723MTY200__4,krytyk-pocztakujacy---czyli-jak-napisac-dobra-recenzje.html)

V

INFORMATYKA

PRZYGOTOWANIE DO LEKTURY

LEKSYKA

1. Proszę powiedzieć, co znaczą podane wyrazy. W jakich sytuacjach podczas pracy na komputerze możesz ich użyć? Wyrazy pomocnicze: kursor, pulpit, ikona, dokument, plik, przeglądarka.

zachować – „zapisać”, ochronić dokument lub plik przed zniszczeniem/skasowaniem;
zachowujemy pliki, by mieć do nich dostęp w dowolnym czasie

skonwertować

wkleić

zainstalować

załączyć

kopiować

udostępnić

edytować

wyjustować

wyśrodkować

odświeżyć

sortować

formatować

resetować

zaktualizować

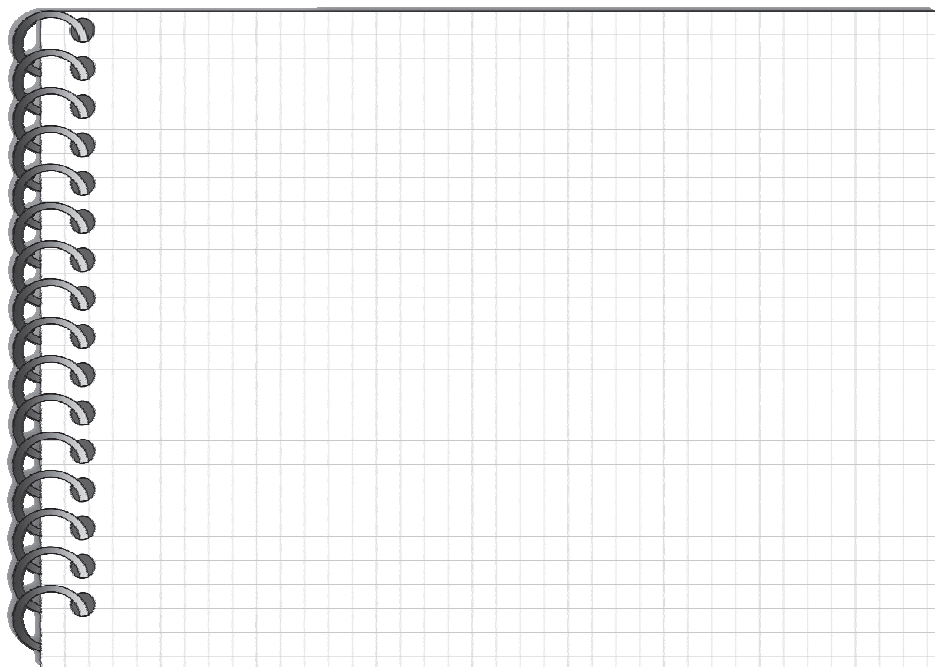
uruchomić

2. *Z jakimi czasownikami z ćwiczenia 1. łączą się podane rzeczowniki.*

plik					
katalog/folder					
tekst					
komputer					
strona (internetowa)					
program					
system					
zdjęcie					
aplikacja					

PISANIE

3. Proszę ułożyć krótki tekst z użyciem jak największej liczby wyrazów z ćw. 1. i 2.

CZYTANIE

4. Proszę przeczytać tekst. Proszę zastanowić się, co oznaczają podkreślone w tekście wyrazy i podać ustnie ich definicje.

W przeszłości komputery nazywane były oficjalnie elektronicznymi maszynami cyfrowymi (skrót *EMC*), a dzisiejsza nazwa komputer, pochodząca od anglosaskiego *compute*, oznacza po prostu „obliczać”. Za pierwszy na świecie działający komputer zbudowany z elementów elektronicznych uważany jest ENIAC (ang. *Electronic Numerical Integrator and Computer*). Został on skonstruowany w latach 1945/46 na Uniwersytecie Pensylwanii w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Zajmował pomieszczenie o rozmiarach około 10x16 metrów, ważąc jednocześnie 30 ton. Mimo tego, że na przestrzeni lat wygląd i budowa komputerów zmieniły się, zasady ich działania przetrwały, nie ulegając zbyt dużym zmianom. Proces działania komputera jest bardzo skomplikowany, dlatego w sposób uproszczony można przedstawić go jako dwa współpracujące urządzenia: pamięć operacyjną oraz procesor. Oba urządzenia działają, znajdując się w jednej obudowie nazywanej jednostką centralną. Pamięć operacyjna służy do chwilowego przechowywania danych wejściowych i wyjściowych, przechowuje także uruchomione programy. Programy przekazują polecenia

do procesora. Procesor to układ elektroniczny, potrafiący wykonywać polecenia arytmetyczne i logiczne na liczbach binarnych. Pozostałe elementy komputera to tzw. urządzenia peryferyjne (zewnętrzne). Ich funkcją jest umożliwienie przepływu informacji do jednostki centralnej lub z niej do innych urządzeń. Wyróżniamy następujące grupy urządzeń zewnętrznych: wejściowe, np. klawiatura, mysz komputerowa, skaner, dżojстик, mikrofon, odbiornik GPS, czytnik linii papilarnych, kamera internetowa; wyjściowe, to np. monitor, drukarka, głośniki, słuchawki, ploter; wejściowo-wyjściowe np. karta sieciowa, modem, ekran dotykowy, moduł Bluetooth, urządzenia USB oraz wszelkie inne nośniki danych z możliwością zachowania i późniejszego odczytu.

Dzisiaj najpopularniejszymi wśród zwykłych użytkowników odmianami komputera są laptopy lub notebooki, czyli przenośne komputery osobiste. Początkowo istniał umowny podział komputerów przenośnych na: laptop (większy i cięższy, który wymagał zewnętrznego zasilania) oraz notebook (mniejszy, łatwy do przenoszenia i posiadający własne źródło zasilania). Obecnie obydwie te określenia funkcjonują wymiennie. Wbrew temu, co myśli przeciętny użytkownik, dążący przede wszystkim do miniaturyzacji, który za nic nie chciałby już dzisiaj używać klasycznego komputera, laptopy i notebooki są najczęściej sprzętami znacznie słabszymi od stacjonarnych komputerów. Konstrukcja laptopa jest bowiem kompromisem pomiędzy wydajnością a zapotrzebowaniem na prąd, możliwościami odprowadzania ciepła i masą. Ponadto laptopy są bardzo trudne w rozbudowie i praktycznie nie mogą być modernizowane.

(tekst sporządzono na podstawie informacji pochodzących ze stron: <http://www.staff.amu.edu.pl/~psi/informatyka.htm>; <https://pl.wikipedia.org/wiki/Laptop>)

PO LEKTURZE

GRAMATYKA

Imiesłowy

przymiotnikowy

przysłówkowy

czynny	bierny	współczesny	uprzedni
-ący, -ąca, -ące	-ony, -ona, -one; -ny, -na, -ne; -ty, -ta, -te	-ąc	-wszy, -wszy
tworzony od czasowników niedokonanych np. czytający (<czytać)	tworzony od czasowników niedokonanych i dokonanych np. czytany (<czytać), zrobiony (<zrobić), rozbity (<rozbić)	tworzony od czasowników niedokonanych np. czytając (<czytać)	tworzony od czasowników dokonanych np. zrobiwszy (<zrobić), przyniósłszy (<przynieść)

5. Proszę zamienić zdania z imiesłowami na zdania niezawierające imiesłowów. W trakcie operacji konieczna może być zmiana konstrukcji poszczególnych zdań.

Dzisiejsza nazwa komputer, pochodząca od anglosaskiego *compute*, oznacza po prostu „obliczać”. – Dzisiejsza nazwa komputer, która pochodzi od anglosaskiego *compute*, oznacza po prostu „obliczać”.

- a) Zajmował pomieszczenie o rozmiarach około 10x16 metrów, ważąc jednocześnie 30 ton.
.....
- b) Mimo tego, że na przestrzeni lat wygląd i budowa komputerów zmieniły się, zasady ich działania przetrwały, nie ulegając zbyt dużym zmianom.
.....
- c) Proces działania komputera jest bardzo skomplikowany, dlatego w sposób bardzo uproszczony można przedstawić go jako dwa współpracujące urządzenia.
.....
- d) Oba urządzenia działają, znajdując się w jednej obudowie nazywanej jednostką centralną.
.....
- e) Procesor to układ elektroniczny, potrafiący wykonywać rozkazy arytmetyczne i logiczne na liczbach binarnych.
.....
- f) Wbrew temu, co myśli przeciętny użytkownik, dążący przede wszystkim do miniaturyzacji, laptopy i notebooki mają więcej wad niż zalet.
.....

6. Proszę przekształcić zdania, wykorzystując imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe.

Kiedy włączyłam swój laptop, zobaczyłam, że monitor jest czymś poplamiony. – Włączywszy swój laptop, zobaczyłam, że monitor jest czymś poplamiony.

- a) Kiedy przeglądałam stronę internetową mojej firmy, przypominałam sobie o konieczności zaktualizowania informacji.
.....
- b) Kiedy włączyłem komputer, zobaczyłem, że mam dwadzieścia nowych wiadomości w skrzynce mailowej.
.....
- c) Podczas przeglądania strony odświeżała ją co chwilę.
.....
- d) Kiedy wyłączyłam telefon, zorientowałam się, że nie pamiętam swojego kodu zabezpieczającego.
.....

- e) W trakcie czytania artykułu w internecie robił notatki.
.....
- f) Wypełniała arkusz kalkulacyjny w programie Excel i słuchała muzyki w internecie. (2 możliwości)
.....
- g) Po włączeniu przeglądarki zorientowała się, że skończyła się jej licencja na program antywirusowy.
.....
- h) Bardzo chciała kupić nową drukarkę, która sortuje dokumenty podczas drukowania.
.....
- i) Kiedy zadzwoniła do serwisu, dowiedziała się, że nie naprawiono jeszcze jej komputera.
.....
- j) Muszę mieć przeglądarkę, która będzie się charakteryzować odpowiednim dla mnie layoutem.
.....
- k) Przyglądała się z rozpaczą końcówce kabla, która nie pasowała do jej komputera.
.....

7. *Proszę zamienić zdania na komunikaty w formie bezosobowej.*

Ktoś odłożył książkę na półkę. – Książkę odłożono na półkę.

- a) Ona kupiła program antywirusowy w czerwcu.
.....
- b) On przygotował prezentację bardzo rzetelnie.
.....
- c) Ktoś edytował ten dokument tydzień temu.
.....
- d) Ktoś zawarł w tabeli ważne informacje.
.....
- e) Post został udostępniony kilkanaście razy.
.....
- f) Komputer został zepsuty.
.....
- g) Wyrazy w tabeli zostały posortowane według alfabetu.
.....

LEKSYKA

8a) Na podstawie zdania z tekstu proszę wyjaśnić funkcję wyrazu „wbrew”.

Wbrew temu, co myśli przeciętny użytkownik, dążący przede wszystkim do miniaturyzacji, który za nic nie chciałby już dziś używać klasycznego komputera, laptopy i notebooki mają więcej wad niż zalet i najczęściej są sprzętami znacznie słabszymi od stacjonarnych komputerów.

8b) Proszę wyjaśnić znaczenie wyrażenia „wbrew pozorom”.

8c) Proszę napisać 5 zdań z użyciem wyrazu „wbrew” lub wyrażenia „wbrew pozorom”.

9. Za pomocą podanych prefiksów proszę utworzyć wszystkie możliwe prefiksalne formy czasowników i objaśnić ich znaczenie.

w-, s-, za-, wy-, pod-, po-, u-, o-, na-, prze-, przy-, roz-, od-, do-, nad-, z-

a) drukować

.....

.....

b) pisać

.....

.....

c) stawiać

.....
.....

d) ciąć

.....
.....

e) łączyć

.....
.....

10. *Wśród wypisanych wyrazów proszę zaznaczyć wszystkie te, które mogą odnosić się do pracy z komputerem.*

MÓWIENIE

11. *Jakich programów komputerowych najczęściej Pan/Pani używa, jakie strony internetowe najczęściej Pan/Pani odwiedza? Proszę opowiedzieć o aktywnościach elektronicznych, które Pan/Pani podejmuje najczęściej. Dlaczego w ten sposób korzysta Pan/Pani z internetu?*

VI HISTORIA

PRZYGOTOWANIE DO LEKTURY

LEKSYKA

1. Proszę powiedzieć, co znaczą podane nazwy. Jakie obowiązki pełnią lub pełniły wymienione osoby? Z jakimi kręgami kulturowymi są kojarzone? Proszę zastanowić się, które z tych funkcji/pozycji nadal istnieją?

szlachcic.....

hrabia.....

baron

król.....

książę

cesarz.....

car

monarcha

sultan.....

prezydent.....

maharadża.....

faraon

2. Proszę utworzyć formy żeńskie od podanych nazw. Czy w każdym przypadku nazwa męska i żeńska są równorzędne?

szlachcic.....

hrabia.....

baron.....

król.....

książe.....

cesarz.....

car.....

monarcha.....

sułtan.....

prezydent.....

maharadża.....

faraon.....

GRAMATYKA

3. Proszę zapisać słownie podane daty.

w 1456 r. w tysiąc czterysta pięćdziesiątym szóstym roku

w 1939 r.

w 2004 r.

od 1914 r. do 1918 r.

pomiędzy 1772 r. a 1795 r.

w 1410 r.

w 996 r.

- w 1025 r.
- w 1364 r.
- po 1798 r.
- od 1830 r. do 1831 r.
- przed 1675 r.

4. *Proszę powiedzieć, do którego wieku należą wskazane daty.*

X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI

5. *Proszę do wskazanych wydarzeń dopisać odpowiednie daty z ćw. 3.*

- a) rozbiory Polski
- b) założenie Akademii Krakowskiej (Uniwersytetu Jagiellońskiego)
- c) powstanie listopadowe
- d) wybuchła II wojna światowa
- e) Polska została członkiem Unii Europejskiej
- f) okres I wojny światowej
- g) bitwa pod Grunwaldem
- h) chrzest Polski
- i) koronacja Bolesława Chrobrego na pierwszego króla Polski

MÓWIENIE

6. *Proszę wypisać 5 najważniejszych wydarzeń z historii Pana/Pani kraju. Proszę podać ich datę i wiek.*

CZYTANIE

7. Proszę przeczytać tekst. Proszę zastanowić się, co oznaczają podkreślone w tekście wyrazy i podać ustnie ich definicje.

W dziejach Polski szlachta była pod względem politycznym i kulturalnym bardzo ważnym i wpływowym stanem społecznym, była też ostoją tradycji. Wywodziła się z rycerstwa i była obdarzona dziedzicznym prawem własności ziemi oraz innymi prawami i przywilejami nadawanymi przez władców. Przed zjednoczeniem państwa polskiego książęta mieli swoje wojska – swoich rycerzy. Rycerze dostawali ziemię za zasługi wojenne, a ich potomkowie mogli ją dziedziczyć. Oni właśnie byli pierwszymi szlachcicami. Przekształcenie się rycerstwa w szlachtę nastąpiło w XIV-XV w. Stan szlachecki przejął stare przywileje rycerskie. W XV-XVI w. szlachta stała się warstwą rządzącą w państwie, była inicjatorem reform ustrojowych, gospodarczych i kulturowych. W XVI w. dość liczną warstwę tego stanu tworzyła szlachta średnia, jedno- lub kilkuwioskowa, która stała się samodzielną siłą polityczną – okres tzw. demokracji szlacheckiej wytworzył także specyficzny typ polskiej kultury szlacheckiej, który w XVII w. przybrał szczególny charakter – sarmatyzm. Polska szlachta nigdy nie była stanem jednorodnym, przed upadkiem Rzeczypospolitej należeli do niej zarówno wielcy możnowładcy, jak i ludzie nieposiadający niczego, także praw politycznych. Łączyło ich jedno: właśnie poczucie rodowodowej wspólnoty, wyższości nad plebsem. Przez stulecia generalnie nie kwestionowano społecznej roli szlachty, a romantycy akcentowali przy tym dziejowe posłannictwo szlachty jako przewodniczki narodu. To prawda, że szlachta odgrywała dominującą rolę w społeczeństwie polskim, a jej sarmacka świadomość, demokracja szlachecka, tzw. złota wolność, patriotyzm, tradycje kulturowe i obyczajowe stanowią główne składniki kultury polskiej. (...) Sarmatyzm to ideologia i styl życia szlachty polskiej. Był formacją kulturową, która ostatecznie ukształtowała się w Polsce na początku XVII wieku i stanowiła swego rodzaju reakcję na kryzys tendencji uniwersalistycznych, na wszystkie zjawiska wywołane przez reformację i kontrreformację. (...) Sarmatyzm określał niemal wszystkie dziedziny życia szlachty – strój, obyczaje, światopogląd, autoportret, poczucie jedności stanowej. Cechy sarmatyzmu to głównie złota wolność, przywiązanie do tradycji, religijność, duma, odwaga, waleczność, strój w stylu wschodnim, poczucie odrębności i wyższości wobec innych klas, za to wewnątrz – absolutna równość szlachty.

(fragmenty tekstu *Obyczaje szlacheckie i ich odbicie w utworach literackich* autorstwa Li Yinan opublikowanego w 2012 r. w tomie pokonferencyjnym *Spotkania Polonistyk Trzech Krajów – Chiny, Korea, Japonia – Rocznik 2010/2011*)

PO LEKTURZE

ROZUMIENIE TEKSTU

8. Na podstawie przeczytanego tekstu proszę odpowiedzieć na pytania, nie używając wyrażeń z tekstu. Proszę wskazać fragmenty tekstu, w których można odnaleźć odpowiedzi na zadane pytania.

Czy szlachta była ważną formacją społeczną?

.....

Czy pojęcia *rycerstwo* i *szlachta* oznaczają to samo?

.....

Co łączyło ludzi należących do szlachty?

.....
Jakie elementy kultury szlacheckiej współtworzyły kulturę polską?

.....
Czym jest sarmatyzm?

LEKSYKA

9. Z tekstu proszę wypisać podkreślone wyrazy w postaci rzeczowników w liczbie pojedynczej.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VII

RELIGIOZNAWSTWO

PRZYGOTOWANIE DO LEKTURY

1. Proszę uzupełnić tabelę nazwami wyznawców poszczególnych religii.

Chrześcijaństwo	Chrześcijanin	Chrześcijanka
islam		
hinduizm		
buddyzm		
sikhizm		
judaizm		
bahaizm		
katolicyzm		
protestantyzm		
prawosławie		
szyizm		
sunnizm		
luteranizm		
husytyzm		
anglikanizm		
kalwinizm		

CZYTANIE

2. Proszę przeczytać tekst. Proszę zastanowić się, co oznaczają podkreślone w tekście wyrazy i podać ustnie ich definicje. Podczas czytania fragmentów proszę przyporządkować nazwy religii z poprzedniego ćwiczenia do odpowiednich opisów.

Rzesze wyznawców religia ta zdobyła dzięki XX-wiecznemu przywódcy Szoghiiemu Effendiemu. Dąży ona do unifikacji religii teistycznych. Jest to religia monoteistyczna, która przyjmuje, iż jedyny Bóg jest stwórcą świata i nieśmiertelnymi dusz, które są wiecznie żywe. Dąży do pacyfizmu – odrzuca zabijanie zarówno ludzi, jak i zwierząt, stąd wszyscy wyznawcy są wegetarianami. Głosi tolerancję wobec innych religii i ras. Podstawą moralności jest 12 przykazań. Bardzo ważnym elementem jest pomoc bliźniemu – to akt kultu. Aktualnie ma na świecie około 7,4 milionów wyznawców.

–

Jest to zarówno ogół religii, jak i systemów filozoficznych takich jak: sankhaja, joga czy wedanta, zrzeszonych pod jedną nazwą. Należy do religii monoteistycznych. Wyznawcy wierzą w reinkarnację. Jest w niej bardzo dużo świąt, m.in. „święto światła” (*diwali*), święto narodzin Kryszny, święto Wisznu-Dzagannathy (Pana świata). W religii tej istnieje wiara w bóstwa, a dodatkowo funkcjonuje w niej podział na bóstwa męskie – dewy oraz żeńskie – dewi.

–

Inaczej zwany mahometanizmem, pod względem liczby wyznawców zajmuje drugie miejsce – po chrześcijaństwie. Założycielem tej religii jest Muhammad (polskie tłumaczenie: Mahomet). Miał on być ostatnim prorokiem – po Adamie, Abrahamie (ar. *Ibrahim*), Mojżeszu (ar. *Musa*) i Jezusie (ar. *Isa*). W ramach tego wyznania istnieje wiele odłamów, jednak zachowują one spójność, szczególnie w kwestii prawa. Doktryny tej religii zapisane są w objawionej księdze – Koranie. Religia ta nie posiada dogmatów ani tajemnic wiary. Podstawą jest wiara w jedyne Boga, zaufanie do Koranu oraz tradycji. Każdy wyznawca ma pięć obowiązków, które musi spełniać: 1. Wyznanie wiary (*szahada*), 2. Modlitwa (*salat*) – odprawiana zawsze w kierunku Mekki, 3. Jalmużna (*zakat*), 4. Post (*saum*) – w ciągu dziewiętego miesiąca roku muzułmańskiego (ramadanu) wyznawcy od wschodu do zachodu słońca muszą powstrzymać się od jedzenia i picia, a także palenia tytoniu i uprawiania seksu, 5. Pielgrzymka do Mekki (*hadżdż*) – każdy wierny musi ją odbyć chociaż raz w życiu.

–

Jest jedną z głównych religii monoteistycznych wyznawanych na całym świecie. To największa pod względem liczby wyznawców religia, stanowią oni 1/3 całej populacji. Skupia w sobie wiele odłamów, które powstały przez lata, opierając się jednak na jednej nauce Jezusa Chrystusa. Większość wyznań podziela dogmat trynitarny (Bóg występuje w trzech osobach) oraz świętość Marii jako Matki Boskiej. Świętą księgą tej religii jest Biblia. Religia ta wywodzi się prosto z judaizmu. Jej zasady etyczne zawarte są w Dekalogu.

–

Ta religia łączy elementy islamu i hinduizmu. Powstała na przełomie XV i XVI wieku. Z bogiem wierni kontaktują się za pomocą medytacji i oddawania hołdów. Wyznawcy uważają, iż wszyscy ludzie są równi wobec boga. Wierzą w reinkarnację oraz medytację prowadzącą do oświecenia. Ta religia związana jest także z etyką. Wyznacza zasady moralności, diety i sposobu ubierania się.

–

(Na podstawie: <http://www.religie.malutki.pl>)

LEKSYKA

3. Proszę połączyć w pary nazwy religii oraz nazwy miejsc kultu (uwaga: niektóre nazwy mogą pasować do kilku religii).

chrześcijaństwo	cerkiew
islam	dom modlitwy
prawosławie	świątynia
hinduizm	synagoga
buddyzm	kościół/bazylika/katedra
judaizm	klasztor
bahaizm	meczeta

GRAMATYKA

4. Proszę uzupełnić brakujące formy przypadków.

	Książd		Książę		Księżyc	
	I. poj.	I. mn.	I. poj.	I. mn.	I. poj.	I. mn.
Mianownik	ksiądz	księża	ksiązę	książęta	księżyc	księżycy
Dopełniacz						
Celownik						
Biernik						
Narzędnik						
Miejscownik						
Wołacz						

5. Proszę uzupełnić tekst poprawną formą wyrazów w nawiasach.

Czy słowa *ksiądz* i *księżyc* należą do jednej rodziny wyrazów?

Tak, słowa (*ksiądz*) i (*księżyc*) należą do tej samej rodziny wyrazowej; pozostają ze sobą w bezpośrednim związku etymologicznym. Trzeba jednak od razu wyjaśnić, że pierwotnie ani *ksiądz* nie oznaczał (*ksiądz*), czyli kapłana, duchownego, ani *księżyc* nie był (*księżyc*), czyli satelitą Ziemi.

Ksiądz bowiem w języku prasłowiańskim i początkowo w języku polskim oznaczał niekoronowanego władcę, wodza. Jego dziecko nazywane było (*księżę*) – najpierw *to księżę*, później *ten księżę*. W wiekach średnich powstały tzw. nazwy odcjowskie, np. od *król* – *królewic(z)*, od *pan* – *panic(z)*, od *starosta* – *starościc*, od *wojewoda* – *wojewodziec*. A od *ksiądz* – *księżyc*. Autor *Kazań świętokrzyskich* (XIV w.) (*Księżyc*) nazywa nowo narodzonego Jezusa.

(Na podstawie: <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/ksiadz-i-ksiezyc;13734.html>, autorka odpowiedzi: Krystyna Długosz-Kurczabowa, Uniwersytet Warszawski)

MÓWIENIE

6. Proszę spojrzeć na nazwy miejsc kultu w ćwiczeniu 3. Jakich miejsc kultu jest najwięcej w Pani/Pana kraju? Proszę powiedzieć, czym charakteryzuje się miejsce modlitwy najpopularniejszej religii w Pana/Pani kraju. Czy potrafi Pan/Pani porównać je z miejscami modlitwy charakterystycznymi dla innych religii?

VIII

PRAWO

PRZYGOTOWANIE DO LEKTURY

1. Proszę dopasować nazwy specjalności prawniczych do czynności, które wykonują te osoby.

prawnik	wykrywa i ściga przestępców, wnosi akt oskarżenia
adwokat/radca prawny	zajmuje się wykonywaniem rozstrzygnięć o roszczeniach cywilnych w drodze przymusu egzekucyjnego; egzekwuje należności
prokurator	ogólna nazwa różnych zawodów związanych z dziedziną prawa
sędzia	sporządza akty notarialne i dokonuje innych czynności notarialnych
komornik	udziela pomocy prawnej, porad i opinii; jest obrońcą w sądzie; sporządza (pisze) opinie prawne
notariusz	orzeka (decyduje) w sprawach sądowych

2. Proszę powiedzieć, jak należy zwracać się do poszczególnych osób.

Nazwa	Mężczyzna	Kobieta
prokurator	Panie prokuratorze!	Pani prokurator!
adwokat		
sędzia		
radca prawny		

3. Proszę przeczytać tekst. Proszę zastanowić się, co oznaczają podkreślone w tekście wyrazy i podać ustnie ich definicję.

Warto wiedzieć, na jakiej podstawie można oddzielić od siebie poszczególne gałęzie prawa i która z nich dotyczy nas w danym momencie życia i w danej sytuacji. Jednym z podziałów prawa jest podział na gałęzie przez uwzględnienie metody regulacji. Wydzielić tu można prawo wewnętrzne i międzynarodowe. Prawo wewnętrzne państwa obejmuje:

1. prawo konstytucyjne, czyli zespół norm prawnych regulujących ustrój polityczny, społeczny i gospodarczy państwa albo zespół norm zawartych w konstytucji;
2. prawo cywilne, które reguluje relacje między autonomicznymi podmiotami prawa na zasadzie równorzędności podmiotów prawa (żaden z podmiotów nie jest władny narzucić swojej woli drugiej stronie);
3. prawo pracy, które reguluje stosunki między pracodawcą a pracownikiem, a także organizacjami pracowników (związki zawodowe);
4. prawo karne, które jest zbiorem norm, mających na celu eliminację zachowań aspolecznych najcięższej wagi poprzez zastosowanie kary;
5. prawo administracyjne, które reguluje relacje między podmiotami w stosunku pionowym, tj. wówczas, gdy jeden z podmiotów ma wpływ na sytuację prawną drugiego podmiotu;
6. prawo rodzinne i opiekuńcze;
7. prawo finansowe, które normuje gospodarkę finansową państwa.

Przeciętny obywatel najczęściej ma styczność z prawem cywilnym. Podczas rozstrzygnięcia przez sąd sprawy cywilnej ważnym elementem jest rozprawa. Odbyna się ona zarówno w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, jak i w postępowaniu apelacyjnym (inaczej zwanym odwoławczym). Każda rozprawa zaczyna się od wywołania. Polega to na tym, że protokolant wychodzi i mówi, w jakim porządku rozprawa będzie się odbywać. Po wejściu do sali rozpraw strony zajmują swoje miejsca. Powód siada po lewej stronie sali, pozwany po prawej. Sąd „sprawdza obecność” stron i świadków. W przypadku, gdy wszystkie wezwane osoby się stawiły, sąd rozpoczyna rozprawę. W dalszej kolejności strony przedstawiają swoje żądania – najpierw czyni to powód. Przedstawia on tezy zawarte w pozwie. W dalszej kolejności głos zabiera pozwany. Obie strony ustnie wyrażają swoje stanowiska. W tym celu przedstawiają twierdzenia oraz dowody na ich poparcie, według uznania mogą również podawać podstawę prawną swoich twierdzeń. Warto wiedzieć, że osoby zabierające głos zawsze stoją i zwracają się zawsze do sądu. Następnie przeprowadzane są dowody. Istotnym dowodem jest najczęściej dowód z zeznań świadków. Świadców przesłuchiwa się oddzielnie, dlatego też na początku przesłuchań prosi się ich o opuszczenie sali, a następnie wzywa się ich pojedynczo. Wezwany na salę świadek podchodzi do miejsca dla świadków, przedstawia się i mówi wszystko, co wie w sprawie. Następnie strony mogą zadawać pytania świadkowi. W pierwszej kolejności czyni to reprezentant powoda. Gdy świadek skończy zeznania, może usiąść na miejscu przewidzianym dla publiczności, a na salę wzywany jest następny świadek. Po zakończeniu postępowania dowodowego sąd zamyka postępowanie i udaje się na naradę. Strony proszone są wówczas o opuszczenie sali rozpraw, gdzie w tym czasie obraduje sąd. Po zakończeniu narady strony ponownie wzywane są na salę, na której zajmują swoje miejsca. Gdy sąd ogłasza wyrok, wszyscy obecni na sali rozpraw stoją. Po ogłoszeniu wyroku następuje ustne uzasadnienie (motywy) wyroku.

(podział gałęzi prawa: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Prawo>,

tekst: <http://www.infor.pl/prawo/pozwy/informacje-ogolne/96235,Przebieg-rozprawy.html>)

PISANIE

4. *Proszę spisać w punktach przebieg rozprawy sądowej. Proszę użyć w każdym z punktów podanego słowa.*

- a) (protokolant) Na początku protokolant czyta porządek rozprawy, czyli mówi, co się będzie działo.
- b) (powód)
- c) (pozwany)
- d) (świadek)
- e) (stanowisko)
- f) (dowód)
- g) (przesłuchanie)
- h) (pytanie)
- i) (narada)
- j) (wyrok)

LEKSYKA

5. *Proszę powiedzieć, pod którą gałąź prawa podlegają następujące zdarzenia.*

Kasia została okradziona w autobusie. – prawo karne

- a) Krzysztof został wczoraj napadnięty. Na policji zgłosił kradzież telefonu i portfela oraz napaść.
-
- b) Janina została zwolniona z pracy, bo szef uważał, że nie wykonuje swoich obowiązków. Tak naprawdę, chciał ją zwolnić, aby zatrudnić znajomą.
-

c) Piosenkarka została skazana przez sąd za obrazę uczuć religijnych podczas koncertu. Zdaniem jej adwokata państwo faworyzuje ludzi wierzących i sądy nie są bezstronne w takich sprawach.

.....

d) Adam powinien zostać zwolniony, ponieważ zdefraudował pieniądze firmy.

.....

e) Asia i Marek chcą wziąć rozwód.

.....

f) Związki zawodowe twierdzą, że pracodawca specjalnie blokuje podwyżki dla pracowników, jednocześnie nakładając na nich coraz więcej obowiązków.

.....

g) Jasiak wczoraj został pobity przez niezidentyfikowanych, jak na razie, sprawców.

.....

6. *Proszę nazwać osoby w podanych sytuacjach.*

sędzia, adwokat, powód, oskarżony, świadek, prokurator, podejrzany

a) On/Ona oskarża w sądzie człowieka –

b) On/Ona mówi, co widział, ale nie jest uczestnikiem zdarzenia –

c) On/Ona broni oskarżonego –

d) On/Ona popełnił(a) przestępstwo (wniesiono akt oskarżenia) –

e) On/Ona decyduje o wyroku i o karze –

f) On/Ona wnosi pozew do sądu –

g) On/Ona popełnił(a) przestępstwo (nie wniesiono jeszcze aktu oskarżenia) –

7. *Kto podczas rozprawy może wypowiedzieć następujące słowa?*

a) Oddalam sprzeciw. –

b) To nie ma związku ze sprawą. –

- c) Oskarżona popełniła morderstwo z premedytacją. –
- d) Ten dowód jest kluczowy dla sprawy. –
- e) Sprzeciw, Wysoki Sądzie. –
- f) Proszę o złożenie zeznań. –
- g) Wzywam na świadka... –
- h) Proszę o spokój na sali sądowej. –

IX GEOGRAFIA I PRZYRODA POLSKI

PRZYGOTOWANIE DO LEKTURY

1. Proszę dopasować nazwy własne do nazw geograficznych oraz wskazać na mapie Polski, gdzie znajdują się poszczególne miejsca.

w Ranie

*Śląsko-Krakowska
Małopolska
Lubelska*

*Śniardwy
Mamry
Hańcza*

*Śląska
Mazowiecka
Podlaska*

*Siklawa
Wodogrzmoty
Mickiewicza*

Błędnowska

*Karpaty (Tatry)
Beskidy
Sudety*

*Świętokrzyski
Białowieżski
Ojcowski*

Bałtyk

*Wisła
Warta
Odra*

Morze Góry Rzeki Jeziora Wodospady Parki narodowe Pustynia Piramida Niziny Wyżyny

LEKSYKA

2. Proszę wpisać do tabeli wyrazy z ramki według wzoru i uzupełnić dwie ostatnie kolumny.

beczenie, chrupkanie, cielę, jagnię, klacz, koza, kozłę, krowa, kwiczenie, kwiczenie,
locha, meczenie, muczenie, owca, parskanie, prosię, rżenie, szczenię, świnia,
wadera/wilczyca, warchlak, warczenie, źrebię

Nazwa męska	Nazwa żeńska	Nazwa potomstwa	Nazwa dźwięku	Odgłos (onomatopeja)	Odgłos w twoim języku
pies	suka	szczenię	szczekanie	hau	np. woof (ang.)
baran					
wilk					
wół					
wieprz					
odyniec (pop. dzik)					
ogier (pop. koń)					
koziół/cap					

3. Proszę raz jeszcze spojrzeć na nazwy niektórych zwierząt. Każdym z tych słów możemy opisać człowieka. Jakiego?

UWAGA!
Wszystkie wyrazy mają nacechowanie negatywne, a niektóre z nich są wręcz bardzo obraźliwe.

cielę człowiek niezaradny lub nierozgarnięty

krowa

prosię

świnia

baran

wół

wieprz

ogier

cap

szczenię/szczeniak

4a) *Proszę raz jeszcze spojrzeć na nazwy dźwięków wydawanych przez zwierzęta. Które z tych dźwięków może wydawać człowiek? W jakich okolicznościach? Uwaga: niektóre z nich mogą mieć w przypadku człowieka znaczenie metaforyczne.*

beczenie

chrupkanie

kwiczenie

parskanie

rżenie

warczenie

4b) *Jakie jeszcze odgłosy może wydawać człowiek?*

Odgłos	Zwierzę	Człowiek
mruczenie	kot	z zadowolenia
pianie		
gdakanie		
syczenie		
gulganie		
gruchanie		

4. Do poniższych związków frazeologicznych proszę wstawić nazwy zwierząt w odpowiedniej formie lub wyrazy od nich pochodzące. Część wyrazów może zostać użyta więcej niż jeden raz.

baran, baranek, cielę, koń, kozioł, krowa, owca, pies, świnia, wilk, wół

1. pies ogrodnika	13. nieść kogoś na
2. apetyt	14. obławowany jak
3. ofiarny	15. obżerać się jak
4. syty i cała	16. pasować jak do karety
5. w owczej skórze	17. podłożyć komuś
6. na baby	18. pracować/harować jak
7. gapić się jak na malowane wrota	19. święta
8. głodny jak	20. tłumaczyć jak chłop na granicy/miedzy
9. iść jak na rzeź	21. wierny jak
10. łagodny jak	22. zejść na
11. na skórze by nie spała	23. zjeść z kopytami
12. ni, ni wydra	24. żyć jak z kotem

5. Proszę uzupełnić brakujące formy przypadków tych trudnych fleksyjnie polskich rzeczowników.

	źrebię		szczenię		cielę	
	I. poj.	I. mn.	I. poj.	I. mn.	I. poj.	I. mn.
Mianownik	źrebię	źrebięta	szczenię	szczenięta	cielę	cielęta
Dopełniacz						
Celownik						
Biernik						

Narzędnik						
Miejscownik						
Wołacz						

	<i>wół</i>		<i>cap</i>		<i>ogier</i>	
	I. poj.	I. mn.	I. poj.	I. mn.	I. poj.	I. mn.
Mianownik	wół	woły	cap	capy	ogier	ogierzy
Dopełniacz						
Celownik						
Biernik						
Narzędnik						
Miejscownik						
Wołacz						

CZYTANIE

6. Proszę przeczytać tekst. Proszę zastanowić się, co oznaczają podkreślone w tekście wyrazy i podać ustnie ich definicje.

Legenda o orlim gnieździe

Było to dawno, dawno temu, w czasach, gdy ziemię naszą pokrywały wielkie bory, puszcze, mokradła i rozlewiska. Było to wtedy, gdy ciszę maćlą jedynie śpiew ptaka, łopot skrzydeł, szum strumieni i wiatr gwarzący w leśnej gęstwinie. Nadszedł taki dzień, gdy ciszę zburzył tetet zbrojnych zastępów, jadących konno wojów odzianych w skóry dzikich zwierząt, uzbrojonych w łuki, oszczepy i obciążone w skórę bawolą okrągłe tarcze. A były ich niezliczone rzesze. Za nimi, na wozach ciągniętych przez woły, jechały niewiasty, starcy i dzieci. Dalej szły wozy załadowane żywnością, sprzętem domowym, a jeszcze dalej konie juczne, krowy mleczne, stada owiec i baranów. Pochód z obu stron ubezpieczały oddziały łuczników i oszczepników. Widać było, że wiele miesięcy już wedrowali, wiele dni tak szli, torując sobie toporami drogę przez puszcze, przeprawiając się przez napotkane rzeki. Były to bratnie plemiona słowiańskie, które opuściły swoje dawne siedziby w poszukiwaniu nowych żywnych ziem. Widać było po nich trudy wędrówki długiej i dalekiej. Wymroziły ich srogie zimy, opłukały wiosenne deszcze, przypiekło lipcowe słońce. Na czele konnych jechali trzej wodzowie plemienni: Lech, Czech i Rus. Chociaż byli to bracia z jednej macierzy zrodzeni, każdy z nich inny był, tak z wyglądu, jak i usposobienia. Lech dorodny, płowowłosy, szczyry był i pogodny. Czech natury bystrej był nadto ruchliwy, Rus zaś milczący, że słowa u niego nie kupić. Po południu przeprawili się przez niewielką rzeczkę, wjechali na niezbyt wysokie wzniesienie, puszcza przerzedziła się nieco. Przed nimi rozciągała się przepiękna, rozległa, poprzeczniana łańcuchem drobnych jezior, niezwykłej urody dolina. Lech wstrzymał konia. Był pod wrażeniem

roztaczającej się przed nim krainy, gdzie puszcę przecinały jeziora, z których jakby wyrastały niewielkie pagórki. Na jednym z nich stał dąb ogromny, szeroko, niczym ramiona, rozkładając swe konary. Wśród liści zaś ujrzeli zdumieni bracia gniazdo olbrzymie, a w nim srebrnopiórego ptaka, który właśnie rozpostarłszy skrzydła wznosił się w powietrze na tle zachodzącego purpurą za wierzchołki drzew słońca. Rus porwał łuk, spiął konia do galopu Czech, ale Lech zawołał: – Wstrzymajcie się bracia moi mili! To znak! Tu gniazdo dla mego rodu uwiję niby ten ptak złotopióry. Gród mój weźmie nazwę od gniazda orlego i zwać będzie się Gniezdnem. Znakiem ludu mego uczynię tego białego orła, a żem go ujrział na tle czerwienią zasnutego nieba, chorągwie wojów moich odtąd będą zawsze biało-czerwone. Popatrzli bracia po sobie, zasepił się Rus, pomarkotniał Czech. Na koniec odezwał się w te słowa Rus: – Piękna zaiste to kraina, ale nas mnogo, nie wyżywi ona wszystkich. Żegnajcie bracia, ruszę ja dla mego ludu szukać ziemi na wschód od tego miejsca. – Tedy i ja, bracia – odezwał się Czech – pójdę ziemi szukać dla mego ludu. Żegnajcie, pójdę ja na południe. Nazajutrz bracia rozjechali się. Puszcza ożyła pod uderzeniami toporów ścinających na budowę grodu potężne dęby, smukłe sosny, twarde buki. Nim jesień ozłociła, pobarwiła kolorami bory, stanął gród książęcy na wzgórzu, które do dziś zwie się Wzgórzem Lecha.

(tekst: <http://www.powiat-gniezno.pl/index.php5?m=articles&id=195>)

PO LEKTURZE

LEKSYKA

7. Proszę podać odpowiedniki lub synonimy wyrazów pojawiających się w tekście.

bór	duży, gęsty las iglasty	dolina
puszcza	niewiasta
mącić	gniazdo
bystry	smukły
wędrować	gród
wódz	zdumiony
pagórek		

8. Proszę podać antonimy wyrazów.

wielki	mały, niewielki	szczerzy
żyzny	pogodny
srogoci	bystry

ruchliwy

olbrzymi

milczący

twardy

rozległy

GRAMATYKA

W języku polskim istnieją następujące rodzaje liczebników:

- ❖ główne – jeden, dwa, trzy, cztery, pięć, sześć, siedem, osiem, dziewięć, dziesięć, sto, tysiąc, milion
- ❖ porządkowe – pierwszy, setny, tysięczny
- ❖ ułamkowe – ćwierć, pół, półtora, jedna druga, trzy czwarte, cztery piąte, pięćdziesiąt setnych
- ❖ zbiorowe – dwoje, troje, czworo, pięcioro, sześcioro, siedmioro, ósmioro, dziewięcioro, dziesięcioro
- ❖ mnożne – podwójny, potrójny, poczwórny
- ❖ nieokreślone (zaimki liczebnikowe) – niewiele, kilka, kilkadziesiąt, kilkaset, wiele, trochę, dużo, mało
- ❖ wieloraki – dwojaki, trojaki
- ❖ wielokrotne – trzykroć, dwakroć, dwukrotny

9. Proszę dopasować wyrazy z ramki (zaimki liczebnikowe/liczebniki nieokreślone) do liczb, które opisują.

kilka, kilkanaście, kilkadziesiąt, kilkaset

$2 < x < 10$ kilka

$300 < x < 997$

$12 < x < 19$

$22 < x < 99$

$28 < x < 59$

$2 < x < 5$

$450 < x < 880$

$1 < x < 3$

$15 < x < 18$

LEKSYKA

10. Proszę uzupełnić tabelę.

Pełna nazwa	Skrót (lub/i oznaczenie)
milimetr	mm
centymetr	
metr	
kilometr	
hektar	
ar	
kilometry kwadratowe	
nad poziomem morza	
poniżej poziomu morza	
stopnie Celsjusza	
stopnie Fahrenheita	
procent	
gram	
kilogram	
tona	
mililitr	
litr	
metr sześcienny	

11. Proszę wpisać informacje z ramki w odpowiednie miejsca i przeczytać odpowiedzi na głos.

- A. 38 432 922
- B. Europa Środkowa
- C. 312 679 km² (9. miejsce w Europie)
- D. 16 województw
- E. 123 osoby/km²
- F. Warszawa (prawa miejskie w 1323 r., powierzchnia: 517,24 km², współrzędne geograficzne – szerokość: 52° 13' 47" N, długość: 21° 00' 42" E)
- G. Klimat umiarkowany (letnia temperatura waha się od 18°C do 30°C, a opady roczne to 600 mm)
- H. Kraj nizinny, średnia wysokość: 173 m. Najwyższy punkt – szczyt Rysy w Tatrach (2499 m n.p.m.), a najniższy w delcie Wisły (1,8 m p.p.m.). Obszary górskie – 3% powierzchni kraju.
- I. Polska graniczy z 7 państwami: Niemcami, Czechami, Słowacją, Ukrainą, Białorusią, Litwą i Rosją
- J. Pojezierze Pomorskie, Warmia i Mazury, Wielkopolska, Kujawy, Małopolska, Podlasie, Góry Świętokrzyskie, Śląsk, Karpaty, Sudety
- K. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym
- L. Wisła (długość: 1047 km), Odra (854 km, w granicach Polski 742 km), Warta (808 km), Bug (772 km, w granicach Polski 224 km, odcinek graniczny: 363 km)

Położenie:

Powierzchnia:

Granice:

Stolica:

Ludność:

Gęstość zaludnienia:

Warunki naturalne:

Najważniejsze krainy geograficzne:

Główne rzeki:

Klimat:

Podział administracyjny:

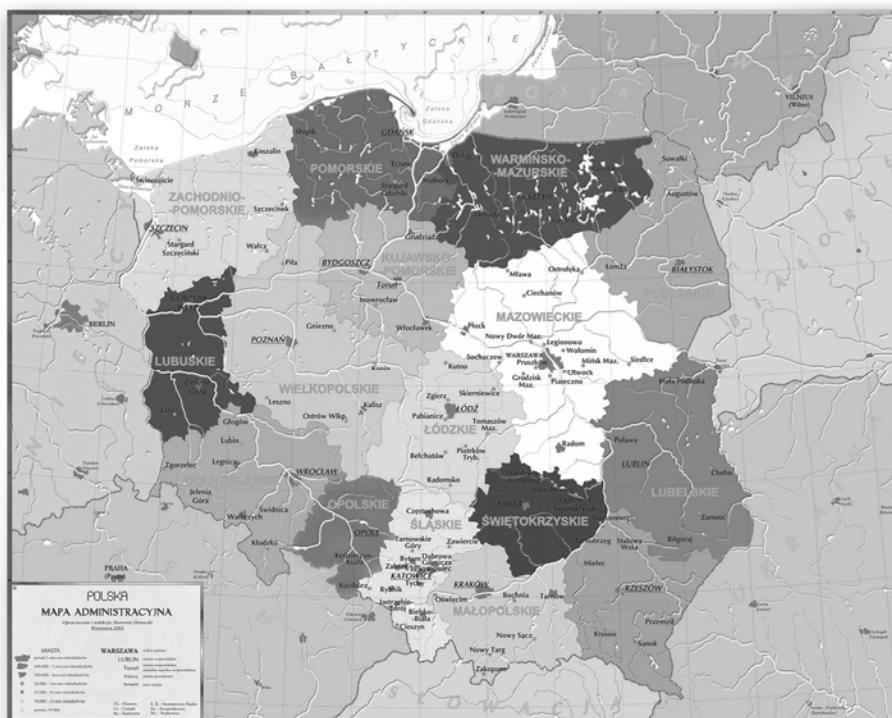
Ustrój:

12. Proszę uzupełnić luki słowami i przeczytać na głos całe zdania.

- a) 10 centymetrów (cm) to 100 milimetrów (mm).
- b) Temperatura wrzenia wody to 100 (°C).
- c) Katowice są położone na wysokości 266 (m n.p.m)
- d) Wczoraj w Katowicach była ulewa. Spadły 2 (l) wody na (m²).
- e) Obszar lądowy Polski to 311889 (km²).
- f) Granice Polski razem wynoszą 3511 (km).
- g) Granica Polski w największej części przebiega górami. To 34,5 (%).
- h) Popularną nazwą (m³) jest kubik. Nazwę tę stosuje się zazwyczaj do opisywania objętości drewna.
- i) 100 (°C) to 212 (°F).

13. Proszę przyrzeć się mapie, na której zaznaczone są województwa Polski i ich najważniejsze miasta.

- a) Proszę spróbować zapamiętać jak najwięcej informacji.

b) Proszę wpisać zapamiętane informacje (nazwy województw i miast) na mapę.

Pracownik Wydziału Filologicznego
Uniwersytetu Śląskiego. Zainte-
resowania naukowe: współczesne
kino polskie, wykorzystanie filmu
i serialu w glottodydaktyce, serial
televizyjny, tłumaczenia kulturowe,
nauczanie polskiego słownictwa
specjalistycznego

książka ma być pomocą dydaktyczną na krótkich kursach organizowanych przed rozpoczęciem studiów lub na kursach uzupełniających dla studentów rozpoczynających karierę akademicką w naszym kraju. To pierwsza tego typu publikacja w Polsce, która będzie stanowić także duże wsparcie dla nauczycieli, dotychczas samodzielnie przygotowujących materiały na tego typu zajęcia przedewentyczne. W ostatnich latach, kiedy obserwujemy stale zwiększającą się liczbę cudzoziemców studiujących na polskich uczelniach, pojawiła się pilna potrzeba opracowania podręcznika wdrażającego nowo przybytych kandydatów na studia lub nowicjuszy już stawiających pierwsze kroki na polskich uniwersytetach do życia w Polsce i funkcjonowania w polskim środowisku akademickim. (...) Pomysł przygotowania takiego podręcznika jest ciekawy i wynika z konieczności szybkiego przygotowania obcojęzycznych kandydatów na studia w języku polskim do adaptacji w naszym specyficznym środowisku akademickim. (...) Tematyka jest dobrana uściwicie oraz podana w sposób oryginalny, miejscami nawet humorystyczny. To wydatnie podnosi atrakcyjność i walory podręcznika. Wszyscy studenci planujący lub rozpoczynający studia w Polsce powinni zaprzyjaźnić się z tym przewodnikiem i wybrać z niego potrzebne im zagadnienia.

Anna Dunin-Dudkowska
(z recenzji)